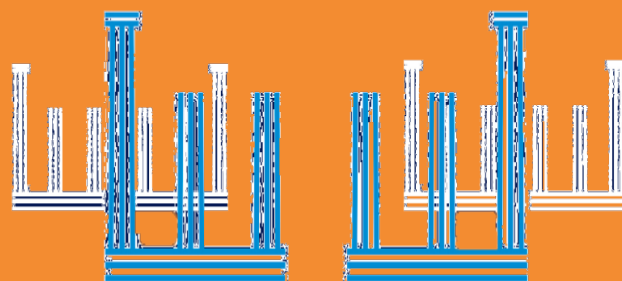

SUOMEN ATEENAN-INSTITUUTIN SÄÄTIÖ sr

INSTITUUTIN JA SÄÄTIÖN TOIMINTAKERTOMUS

2024

Petra Pakkanen

Kontribuutiot: Lassi Jakola, Tiina Purola

SISÄLLYS

1. Johdanto	1
Säätiön tarkoitus ja instituutti	1
Yhteenvedo toiminnasta ja tutkimuksesta	1
Arvio tulevasta kehityksestä	2
Henkilökunta, harjoittelijat ja stipendiaatit	2
Kiinteistöt ja toimitilat	3
2. Toiminta	4
Tutkimushankkeet	4
Arkeologiset projektit	4
Arakhamitain Agia Paraskevin projekti	4
Rethymnon Hilly Countryside Archaeological Project (ReHCAP)	4
Koroni Tsoumbarin projekti	4
Melitaia Archaeological Programme (MELAP)	5
Cityscape of Naxos in Sicily	6
Muut tutkimushankkeet	6
Nahka-hanke	6
Filhellenismi-hanke	6
Tieteellinen ja yhteiskunnallinen toiminta: julkaisut, luennot, tapahtumat	7
Julkaisutoiminta	7
Yleisötapahtumat	
Tieteelliset tapahtumat	7
Kulttuuritapahtumat	9
Henkilökunnan tieteellinen ja yleistajuinen toiminta	9
Opetus, koulutus ja kurssit	12
Pohjoismainen kirjasto	13
Viestintä	14
Näkyvyys mediassa	14
Www-sivut ja sosiaalinen media	14
Suhdeverkostot	16
Tiedeinstituutit ja instituuttiverkosto	16
Tukidelegaatio	16
Vierailut Instituutissa	17
3. Talous	17
4. Säätiön hallinto: hallitus ja toiminta	18
5. Lähipiiriselvitys	18
LIITE 1: Julkaisusarjan vaihtosuhteet	19
LIITE 2: Constant Participant -konferenssin ohjelma	20

1. Johdanto

Säätiön tarkoitus ja Instituutti

Suomen Ateenan-instituutti (jatkossa instituutti) on Suomen Ateenan-instituutin säätiön (jatkossa säätiö) ylläpitämä tiedeinstituutti, jonka toimintaperiaate on todettu säätiön säännöissä: ”Säätiön tarkoituksena on tukea ja edistää tieteellistä Kreikkaan liittyvää tutkimusta sekä taiteita. Säätiö toteuttaa tarkoitustaan perustamalla ja ylläpitämällä Suomen Ateenan-instituuttia näin edistäen Kreikassa suoritettavaa tieteellistä ja taiteellista työtä.” Tämä toimintakertomus on säätiön ja instituutin yhteinen, koska säätiön tehtävänä on instituutin ylläpito. Säätiön hallinto on kerrottu luvussa 4.

Yhteenveto toiminnasta ja tutkimuksesta

Suomen Ateenan-instituutin tieteellinen toiminta kattaa Kreikkaan liittyvän tutkimuksen esihistoriasta nykypäivään. Kreikassa toimivan tieteellisen instituutin perustoimintaan kuuluvat arkeologiset kenttätyöprojektit. Jokaisella Kreikassa toimivalla ulkomaisella instituutilla on oikeus yhteensä kuuteen samanaikaisesti toimivaan arkeologiseen projektiin Kreikassa. Näistä korkeintaan kolme voi olla omia projekteja, muuten niiden on oltava yhteistyöprojekteja kreikkalaisen arkeologisen hallinnon paikallisyksiköiden (eforiat) kanssa.

Vuosi 2024 oli instituutin 40-vuotisjuhlavuosi, joka näkyi vuoden toiminnassa. Sen aikana instituutin toiminnan kulmakivinä olivat kansainvälinen yhteistyö tutkimus- ja opetustyössä, instituutin näkyvyyden kohentaminen, harjoittelu- ja koulutustoiminnan kehittäminen ja siihen tarjolla olevien kansainvälisten mahdollisuuksien hyödyntäminen sekä paikallisen hallinnon sujuvuuden lisääminen. Yhteistyötä tehtiin instituutin tutkimusaloja edustavien oppilaitosten ja asiantuntijoiden kanssa kansainvälisesti ja kotimaassa.

Vuoden 2024 tieteellinen toiminta, instituutin tarjoama opetus ja kulttuurin alaan luettava toiminta julkaisu- ja tutkimusmuodostivat yhdessä monipuolisen ja kattavan kokonaisuuden paikan päällä, Suomessa ja verkkoympäristössä. Suurin osa instituutin tilaisuuksista toteutettiin yhteistyössä muiden kansainvälisten tiedeinstituutioiden kanssa, joten aktiivinen osallistuminen tiedekentän dialogiin, kansainvälisyys ja instituutin toiminnan näkyvyys on entisestään lisääntynyt. Instituutilla on viisi käynnissä olevaa arkeologista kenttätyöprojektiä, joista neljässä suoritettiin kenttätyötä vuoden 2024 aikana. Arkeologisen toiminnan integrointia paikallisen väestön kanssa ja siitä tiedottamista pidettiin tärkeänä. Opetustoimeen kuuluivat instituutin perinteinen antiikintutkimuksen johdantokurssi syys-lokakuussa ja kaksi viikon mittaista opettajien jatkokoulutuskursseja kesäkuussa. Näiden lisäksi järjestettiin kansainvälisenä yhteistyönä Ancient World Winter School viiden eurooppalaisen yliopiston ja Ateenan Belgian-instituutin kanssa antiikintutkimuksen jatko-opiskeijoille ja heidän ohjaajilleen. Vuoden aikana järjestettiin yhteensä 12 yleisötapahtumaa, jotka toteutettiin joko live- tai hybridimuotoisina tilaisuuksina yhdessä lukuisten kansainvälisten ja kansallisten tutkimus- tai kulttuuri-instituutioiden kanssa. Antiikin Kreikan nahanvalmistukseen ja nahkaan liittyvä tutkimusprojekti edistyi suunnitelmien mukaisesti. Instituutin elektronisen julkaisusarjan *Grifos. Electronic Publications of the Finnish Institute at Athens* kolmas volyymi ilmestyi, ja instituutin *PMFIA*-sarjan volyymien pitkään jatkunut digitoimisprojekti edition.fi -alustalle saatiin vuoden aikana lähes valmiiksi. Yhteistyö Suomen Kreikan suurlähetystön kanssa oli tiivistä ja positiivista. Instituutti osallistui tieteen yleistajuistamiseen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun edustamiensa tieteenalojen näkökulmasta ja oli näkyvästi esillä puolustamassa lakkautusuhan alla ollutta klassillisen arkeologian opintokokonaisuuden jatkumista Helsingin yliopistossa. Kulttuuritoimen alueella keskityttiin suomalaisen elokuvan esilletuomiseen Kreikassa sekä kielen ja kirjallisuuden kääntämiseen. Lisäksi instituutti tuki suomen kieleen ja kirjallisuuteen sekä kääntämiseen liittyvää toimintaa mm. tarjoamalla tiloja näitä edistävien instituutioiden käyttöön.

Instituutin Koroneos-talon asuntolassa oli vuoden aikana paljon asukkaita ja sekä taitelija- että kirjailija-residenssit olivat käytössä lähes tauotta joulukuun rauhallisempaan vaiheeseen saakka. Instituutin kiinteistöjä ylläpidettiin ja niissä tehtiin uudistuksia ja suoritettiin rakenteellisia korjauksia, ajanmukaistettiin kommunikaatioteknologiaa, turvallisuusjärjestelmiä ja kohennettiin sisustusta käytettävissä olevien taloudellisten resurssien sallimissa rajoissa. Vuoden 2024 aikana aloitettiin Ulkoministeriön rakennusyksikön toimeenpanema instituuttirakennuksen ja asuntolan peruskorjauksen ensimmäinen vaihe. Hanke tulee suunnitelman mukaan jatkumaan vuoden 2027 loppuun saakka.

Instituutin akateeminen henkilökunta teki vuoden aikana hallinnollisten ja edustustehtävien lisäksi tutkimustyötä, piti esitelmiä Kreikassa ja sen ulkopuolella, kirjoitti vertaisarvioituja ja yleistajuisia artikkeleita, opetti opiskelijakursseilla ja edisti aktiivisesti instituutin valtionavun ulkopuolista varainhankintaa. Kreikasta palkattu henkilökunta osallistui hallinnollisten ja kiinteistöhoitoon liittyvien tehtävien lisäksi arkeologiseen kenttätyöhön, opetti nykykreikkaa harjoittelijoille ja osallistui varainhankintaan. Vuoden 2024 harjoittelijat suorittivat instituutissa vuoden aikana yhteensä 15 kansainvälistä harjoittelukuukautta. Kaksi väitöskirjaa valmisteleva jatko-opiskelija työskenteli instituutissa apurahan turvin, ja vierailuvia, instituutin kautta rahoituksen ulkopuolisista lähteistä saaneita tutkijoita ja jatko-opiskelijoita oli kaikkiaan kahdeksan.

Arvio tulevasta kehityksestä

Instituutin tulevaisuuteen vaikuttaa lähivuosina valtion myöntämän rahoituksen epävarmuus. Tämän lisäksi antiikintutkimuksen tulevaisuuden näkymät yliopistokentässä ovat edelleen epävakaita. On tullut selväksi, että alan kaventuessa Suomessa kasvaa instituutin merkitys huomattavasti etenkin antiikintutkimuksen opetuksessa; vastuu yliopistollisesta antiikintutkimuksen perusopetuksesta kohdistuu entistä enemmän Suomen Ateenan- ja Rooman-instituuteille (IRF). Tämä tuo mukanaan työmäärän kasvun lisäksi toisaalta myös toiminnan dynamisoitumista ja instituuttien välisen yhteistyön tarvetta. Jotta voisimme taata tieteenalojemme jatkumisen, meidän on myös itse suhtauduttava vakavasti kehittymiseen, uudistumiseen ja uusien toimintatapojen luovaan kokeilemiseen kunnioittaen myös aiemmin luotuja perusrakenteita. Arkeologiset kenttätyöt ovat jatkossakin instituutin toiminnassa keskeisellä sijalla. Niissä kehitetään teknologian käyttöä, painotetaan koulutusta, kansainvälistymistä, kreikkalaisten ja suomalaisten välisen yhteistyön sujuvuutta ja julkaisu-toiminnan saavutettavuutta. Muiden tutkimushankkeiden kohdalla edistetään verkostoitumista ja järjestetään edelleen tieteellisiä tapaamisia yleisötilaisuuksineen yhteistyössä muiden kanssa. Antiikintutkimuksen kansainvälistä luonnetta on syytä jatkossa korostaa, sillä tieteenalan yliopistollisten resurssien kaventuessa Euroopassa ja myös sen ulkopuolella ylikansalliset suuret tutkimusprojektit ja kansainvälisen vaihdon mahdollisuudet tulevat tarjoamaan entistä tärkeämpiä mahdollisuuksia myös suomalaiselle antiikintutkimukselle, jota instituutin puitteissa on myös tulevaisuudessa mahdollisuus tehdä ja edistää.

Nykykreikan kielen hyvän tason osaajien määrä Suomessa supistuu. Instituutin näkökulmasta kreikan kielitaidon takaaminen on tärkeää. Tätä tavoitetta tuetaan järjestämällä intensiivinen kielen perusopetus harjoittelijoille henkilökunnan omalla opetuspanoksella tai tarjoamalla mahdollisuus kieliopintoihin myös muualla opiskelijan niin halutessa. Instituutissa järjestetty, Maria Gourdouban antama kielenopetus on saanut hyvää palautetta ja sen tulokset ovat alkaneet näkyä. Avoimen tieteen periaatteita edistetään suunnitelmallisesti sekä tutkimusaineistoissa että julkaisuissa. Kaikille arkeologisille projekteille on tarkoitus saada käyttöön tutkimusaineistoille soveltuva digitaalinen, paikalliset rajoitukset huomioiva ja mahdollisimmat pitkälle avoin tallennusratkaisu; Ateenan ulkomaiset arkeologiset instituutit edistävät asiaa myös yhdessä. Konkreettista yhteistyötä Ateenan arkeologisten instituuttien, Suomen Välimeren piirissä toimivien tiedeinstituuttien, kotimaisten ja ulkomaisten tutkimuslaitosten, Suomen Kreikan suurlähetystön ja muiden toimijoiden kanssa jatketaan viestinnässä, tutkimuksessa, opetuksessa ja kulttuuritoiminnassa. Suomen ulkomailla toimivien tiede- ja kulttuuri-instituuttien verkosto (SKTI) on tärkeä yhteyskanava viestinnän lisäksi myös rahoitusta koskeissa kysymyksissä. Vuorovaikutusta tieteen ja taiteen tekijöiden välillä pyritään edistämään poikkitieteellisissä, tieteen ja taiteen rajoja yhdistävissä hankkeissa ja residenssitoimintaa kehittämällä. Varainhankintaa kehitetään edelleen, ja aiempaa epävarmempaan taloustilanteeseen varaudutaan.

Henkilökunta, harjoittelijat ja stipendiaatit

Säätiössä ja instituutissa työskenteli vuoden 2024 aikana yhdeksän työntekijää, joista kahdeksan Ateenassa (6,6 henkilötyövuotta) ja yksi Helsingissä (0,6 henkilötyövuotta). Johtajana jatkoi FT Petra Pakkanen ja tutkijaopettajana VTT Lassi Jakola. BA Vasiliki Katsantoni jatkoi koordinaattorin toimessa hoitaen taloushallintoon ja asuntolan ylläpitoon liittyviä tehtäviä. BA Maria Gourdouba jatkoi tutkimus- ja toimistoavustajan tehtävässä (amanuenssi) ja toimi harjoittelijoiden nykykreikan kurssien vastuullisena opettajana. Suomessa säätiön asiamiehen tehtävässä jatkoi FL Tiina Purola. Instituutin rakennusten kiinteistöhoitajana toimi Joakim Stavropoulos ja Kamila Kiriakis osa-aikaisena instituutin kiinteistön siistijänä avustaen asuntolan siivoustointa, jonka pääasiallisena hoitajana jatkoi Rehema Mutimbwa. Instituutin teknisenä asiantuntijana ja IT-avustajana toimi ulkopuolisella ostopalvelusopimuksella palkattu Kostas Dedousis.

Instituutissa työskenteli vuoden 2024 aikana viisi korkeakouluharjoittelijaa (yhteensä 15 harjoittelijakuukautta): EDUFI-harjoittelijoita olivat Henna Ala-Lehtimäki (Helsingin yliopisto) tammikuu, Janne Kurvi (Turun yliopisto) maaliskuu–heinäkuu, Maria Björklund (Joensuun yliopisto) syys–joulukuu. Suomen Ateenan-instituutin kautta Erasmus+ -ohjelman harjoittelun suorittivat instituutissa Iida-Lotta Salander (Helsingin yliopisto) maaliskuu–toukokuussa ja Pohjoismaisessa kirjastossa Emilia Vesterinen (Helsingin yliopisto) huhti–toukokuussa. Heidän lisäksi instituutin yhteistyössä viiden eurooppalaisen yliopiston ja Belgian Ateenan-instituutin kanssa järjestämän

Instituutin henkilökunta toukokuussa 2024 instituutin 40 vuotisjuhlassa Ateenassa: Kamila Kiriakis (vas.), Tiina Purola, Vasiliki Katsantoni, Lassi Jakola, Iida-Lotta Salander, Rehema Mutimbwa (Julie), Petra Pakkanen, Maria Gourdouba, Joakim Stavropoulos ja Janne Kurvi. Kuva Karin Eremia.

Ancient World Winter Schoolin (kts s. 13) kaksi professoria ja viisi jatko-opiskelijaa saivat instituutin järjestämän Erasmus+ -ohjelman koulutusapurahan kattamaan kurssin kuluja. Kolme harjoittelijaa sai koko harjoittelujakson mittaisen nykkyreikan intensiivisen peruskurssiopetuksen instituutissa Maria Gourdouban opetuksessa. Harjoittelijoille tarjottiin asuminen asuntolassa kustannuksitta.

FM Petri Lahtinen (Helsingin yliopisto) valmisteli instituutissa väitöskirjaansa kolmen kuukauden ajan marraskuun alusta 2024 tammikuun loppuun 2025 Suomen Ateenan-instituutin ystävien tutkimusapurahan saajana, ja MA Elo-Mall Toomet (Tarton yliopisto) kirjoitti niin ikään väitöskirjatutkimustaan instituutin stipendiaattina kahden kuukauden ajan Tarton yliopiston tutkimusapurahan turvin loppuvuodesta.

Henkilöstön hyvinvointiin kiinnitettiin vuoden aikana huomiota järjestämällä instituutissa ja johtajan asunnossa tilaisuuksia henkilökunnalle vuodenkierron juhlapäivien aikaan, mm. uudenvuodenkakun leikkaus ja lounas alkavan vuoden, ja juhla päättyvän vuoden kunniaksi instituutin ja Pohjoismaisen kirjaston henkilökunnalle. Vuotuinen henkilöstön kolmpäiväinen virkistytymisviikonloppu Fthiotiksen maakuntaan Domokoksen kylään siirtyi tammikuun loppuun 2025.

Kiinteistöt ja toimitilat

Vuoden 2024 aikana aloitettiin instituutin ja asuntolan tilojen ulkoministeriön toteuttaman peruskorjauksen suunnitteluvaihe yhteistyössä ulkoministeriön instituuteista vastaavan kiinteistöyksikön kanssa: päätettiin hankkeen aikataulu, varmistettiin budjetti, valittiin vastuullinen arkkitehti ja aloitettiin kiinteistöjen korjauksen konkreettinen arkkitehtoninen suunnittelu. Suunnitteluvaihe päättyy vuoden 2025 lopussa, ja korjaustyöt asuntolassa alkavat alkuvuodesta 2026. Instituutin tiloilla ja puutarhalla oli vuoden aikana myös tiedettä ja kulttuuria edistävää käyttöä: mm. Ateenan ja Pireuksen Suomi-koulu kokoontui kieliopetuksen tunneille instituutin tiloissa koko vuoden lauantaisin, kreikankielisen kirjallisuuden kääntämistä, erityisesti Kavafiksen tuotantoa käsittelevä seminaari marraskuussa ja Consortium of Water Supply -ohjelman ja European Erasmus koordinaatioryhmän 2-päiväisen kansainvälisen seminaarin lokakuussa. Instituutin puutarhassa järjestettiin myös mm. instituutin projekteissa mukana olleiden tutkijoiden häät ja Suomi-koulun 30-vuotisjuhlat.

Tulevasta peruskorjauksesta huolimatta kaikkia kiinteistöjä huollettiin ja niiden varustustasoa ja sisustusta kohennettiin vuoden 2024 aikana: Koroneos-talon asuntolassa uudistettiin varauuskäyntijärjestelmää, kohennettiin riskitilanteiden rakennuksellisia vaatimuksia ja laajennettiin internet-yhteyden kattavuutta. Tammikuun lopussa valmistui instituutin toimitiloissa Zitrou 16:ssa ulkoministeriön hyväksymä ja kustantama yläkeran keittiön perusteellinen remontti. Instituutin rakennuksessa sijaitseva vierasasunto oli varsin tiiviisti käytössä instituutissa vierailleita esiintyjä, tutkijoita ja yhteistyökumppaneita varten. Asuntolassa majoittui vuonna 2024 kaikkiaan 202 asukasta 17 eri maasta; taiteilijaresidenssin saaneita asukkaita oli 12 ja kirjailijaresidenssin kirjailijoita 20.

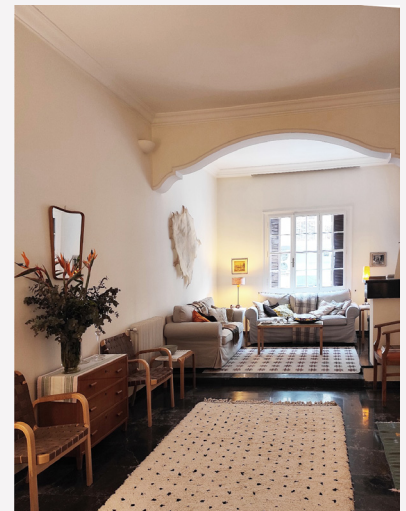
Ateenassa säätiöllä on käytössä Koneen Säätiön omistama kiinteistö (Karyatidon 18) instituutin johtajan asuntona ja edustustilana. Kiinteistön omistajan edustaja, Koneen Säätiön kiinteistöstä vastaava Jan Laaksonen vieraili kiinteistössä huhtikuussa. Päätettiin mm. omistajan kustantamista toimenpiteistä ruokasalin katon tiivistykseen ja huoneen maalaukseen terassien kosteustiivistykseen liittyvistä toimista, jotka toteutettiin kesän aikana. Kiinteistössä majoitettiin lyhyen aikaa Ateenassa vierailleita instituutin tutkijoita ja yhteistyökumppaneita sekä järjestettiin mm. tilaisuus Pohjoismaiden instituuttien henkilökunnalle kiitokseksi yhteistyöstä kulueneen vuoden aikana joulukuussa. Kiinteistön käyttöoikeussopimus on voimassa vuoden 2026 loppuun saakka. Helsingissä säätiö on vuokrannut toimistohuoneen Wihurin rahaston kiinteistöstä (Kallioliinantie 4) Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry:n alivuokralaisena.

Zitrou 16. Kuva Petra Pakkanen

Ioannou Soutsou 25. Taiteilijaresidenssi.
Kuva Petra Pakkanen

Karyatidon 18. Kuva Petra Pakkanen

2. Toiminta

Tutkimushankkeet

Arkeologiset projektit

Arakhamitain Agia Paraskevin projekti B.F.

Arakhamitain Agia Paraskevin projekti alkoi vuonna 2006 Pausaniaan mainitsemissa Artemis Lykoatoksen pyhäkössä Björn Forsénin johdolla. Laajamittaisia kaivauksia suoritettiin vuosina 2010-2019 ja 2022. Ajanmukaisten varasto- ja tutkimustilojen puute on pitkään hankaloittanut löytöjen tutkimista. Vuodenvaihteessa 2023/2024 löydöt yhdistettiin lopulta uuteen varasto- ja tutkimustilaan Kato Aseassa sijaitsevaan entisen Valtetsin kunnan hallintorakennuksen kellarikerrokseen, jonne rakennettiin varastotilat ja hankittiin ajanmukainen hälytysjärjestelmä. Kesällä 2024 suoritettiin ensimmäinen pidempi tutkimuskausi uusissa tiloissa. Projektin loppujulkaisuun liittyvä työ etenee suunnitelman mukaisesti: keväällä 2025 järjestetään ensimmäiseen volyyymiin liittyvä workshop ja kesällä jatketaan materiaalin tutkimista Kato Aseassa.

Kato Asean uudet varasto- ja tutkimustilat. Kuva Björn Forén.

Rethymnon Hilly Countryside Archaeological Project (ReHCAP) B.F.

Rethymnon Hilly Countryside Archaeological Project on viisivuotinen Suomen Ateenan-instituutin nimissä toteutettava hanke. Projektin johtajina toimivat Björn Forsén (HY) ja Anna Lucia D'Agata (Consiglio Nazionale deller Ricerche, Rooma). Hankkeessa tutkitaan noin 40 neliökilometrin suuruista aluetta Kreetalla Rethymnonin lounaispuolella pintainventoinnin ja geofysikaalisten mittauksien avulla sekä suorittamalla koekaivauksia relevanteissa kohteissa. Alueesta kartoitetaan myös kaikki kirjalliset lähteet. Vuoden 2024 kenttätyökausi oli hankkeen viides ja viimeinen ja se toteutettiin kolmen viikon aikana syyskuussa 2024. Työryhmään kuului yhteensä 18 suomalaista ja italialaista jäsentä, joiden lisäksi Kreetan yliopiston FORTH-laitoksen geofysikaalinen tutkimusryhmä Nikos Papadopouloksen johdolla. Koekaivausten lisäksi suoritettiin geofysikaalisia mittauksia, pintainventointia, kolmiulotteista mallinnusta sekä maanalaisten vesikanavien dokumentointia. Geofysikaalisilla menetelmillä saatiin koekuopista todennettua mm. jäänteitä Moundroksen Kephala-kukkulalla sijainneen myöhäisroomalaisen villan perustuksista. Pintainventoinnissa todennettiin puolestaan jäännöksiä materiaalista myöhäisneoliittiselta kaudelta 1900-luvun alkuun asti.

Rethymnon Hill countryside -projektin maisemaa. Kuva Anu Ketonen.

Koroni Tsoumbarin projekti B.F.

Koroni Tsoumbarin projekti on entisen Thesprotia Expedition-hankkeen uusi kolmevuotinen jatko- ja tutkimusprojekti, joka keskittyy Kokyto- ja Akheron-jokien yhtymäkohdan lähellä, Koronin kylän Tsoumbari-nimisellä kukkulalla sijaitsevaan kohteeseen. Koroni Tsoumbarin projekti on Suomen Ateenan-instituutin ja Prevezan eforian yhteistyöprojekti, jonka johtajina toimivat Björn Forsén ja Georgios Riginos. Vuoden 2024 kenttätyöt järjestettiin kolmen viikon aikana toukokuussa. Työryhmään kuului yhteensä 12 suomalaista ja kreikkalaista työntekijää sekä kreikkalainen konservattori. Tsoumbarin kukkulan laelta löytyi hellenistinen rakennus, jonka funktio on vielä epävarma; mahdollisesti kyse on

Koroni. Kuva Anu Ketonen.

pienestä linnoituksesta. Sen päälle on 1. vuosisadalla eKr rakennettu roomalainen villa, johon kuuluu *opus incertum* muureja ja toisen Pompejilaisen tyylin seinämaalauksia. Rakennustyylillä muistuttaa hyvin paljon Thesprotia Expeditionin yhteydessä tutkimamme Agios Donatoksen varhaista roomalaista villaa. Roomalaisen ja hellenistisen rakennuksen alta löysimme yllättäen myös entuudestaan tuntemattomia jäännöksiä arkaaisen kauden pyhäköstä ja varhaispronssikauden asutuksesta.

Melitaia Archaeological Programme (MELAP)

Melitaian Akropoliilta kenttäkauden 2024 lopulla. Vasemmalla Akropoliin alue ja sen näkyvissä olevat muurit; oikealla edellisessä kuvassa varjojen alla oleva kaivausalue yksityiskohtaisemmin. Kuva (vas.) Jari Pakkanen, (oik.) Janne Kurvi.

Melitaia Archaeological Programme on vuonna 2021 aloitettu arkeologinen projekti, jonka kolmas viiden viikon mittainen kenttäkausi suoritettiin kesä–heinäkuussa. Hanke on yhteistyöprojekti Fthiotidan ja Evrytanian eforian kanssa. Sen johtajina toimivat Konstantina Psarogianni ja Petra Pakkanen, kenttätöiden johtajina (field director) Lambros Stavrogiannis ja Sara Erikson. Työryhmään kuului 18 tutkijaa ja jatko-opiskeijaa Suomesta, Kreikasta, Ruotsista ja Saksasta, 9 paikallista työmiestä- ja naista sekä paikallinen eforian konservaattori. Melitaia oli antiikissa tunnettu kaupunkivaltio (*polis*) strategisesti ja taloudellisesti tärkeällä paikalla Thessalian tasangon etelälaidalla. Arkeologisesti sitä on aiemmin tutkittu vain epäsystemaattisesti, ensin vuonna 1971, jolloin Melitaian akropoliilla suoritettiin lyhyt kreikkalaisten tekemä kaivaus sekä pintapuolinen kartoitus kymmenen vuotta myöhemmin. Kaupungin muurein rajattu alue on laaja (noin 80 ha), ja sen alueella on jäänteitä kaikista urbaanin toiminnan osa-alueista: tuotantotoiminnasta asutuspaikoilla, tieverkostosta, puolustusrakenteista, hautapaikoista, vahvoista kaupunginmuureista, kulttipaikoista ja teatterista. Alueen laajuuden vuoksi vuonna 2022 tehdyn laserkeilauksen ('Lidar-investigation') ja sitä seuranneiden geofysikaalisten kartoitusten perusteella kenttäjaksojen aikana on suoritettu systemaattinen, stratigrafinen kaivaus Melitaian akropoliilla. Talvikuukausina 2024 tehtiin akropoliilla myös nk. Electrical resistivity tomographies-kartoitus, jonka perusteella valittiin avattava kaivausalue. Alemman kaupungin (*kato polis*) ja ylemmän kaupungin (*ano polis*) alueilla jatkettiin kesän aikana magnetometrillä tutkimusta, jonka suoritti professori Grigoris Tsokas Thessalonikin yliopistosta työryhmineen. Sen tulokset viittaavat selvästi systemaattisen tieverkoston ja monumentaalisten rakennusten olemassaoloon näillä alueilla.

Kesäkauden kaivaus toi jälleen esiin kiinnostavaa asutuksen muutoksiin, arkipäivän elämään, arkkitehtuuriin ja uskonnolliseen kulttitoimintaan liittyvää materiaalia. Antiikin esineistöä on kaikista materiaalikategorioista (keramiikka, metallit, lasi, osteo- ja bioarkeologiset jäänteet), ja se liittyy niin arkipäivän elämään kuin siitä poikkeaviin aktiviteetteihin. Mahdollisesti kiinnostavimpia lienee kookas pronssinen lihahaarukka (*kreágra*), pronssiset lääkärin työkalut, pronssiset ja rautaiset koristellut sormukset, lukuisat kolikot (mm. Trajanuksen aikainen hopeadinaari), hellenistiset lamput, keramiikkakoristeiden (kulttiesineiden?) muotit sekä leimatut ja maalauskoristellut (katto)tiilet. Esineiden lisäksi kaivaus paljasti joukon kiinnostavia, runsaasti tulkintamahdollisuuksia tarjoavia yksityiskohtia. Niistä mainittakoon hellenistisen rakennuksen pystyttämisen yhteydessä suoritettun perustusuhrin (foundation sacrifice/deposit)

Kaivaus käynnissä Melitaian Akropoliilla. Kuva Petra Pakkanen.

jäänteet, jossa neljän pienen porsaan leukaluut on huolellisesti aseteltu suuren villieläimen sarven ympärille, nelikulmaisen rakennelman sisältä löytynyt petrifioitunut puumateriaali ja pronssihilojen jäänteet runsaan hiiltyneen puun kanssa, sekä rakennuksen sisälle esiin jätetty peruskallion laki, joka viittaa sen erityismerkitykseen antiikin Melitaiassa. Kaikista konteksteista tehtiin fotogrammetriset mallit. Materiaalin tulkintatyö aloitetaan vuonna 2026, joka tulee olemaan projektin tutkimuskausi.

Vuonna 2024 aloitettiin kuitenkin jo kaksi materiaalitutkimuksen erillisprojektia: 1) Vuonna 2022 *ano poliksen* alueelta löydettyihin marmoripylväisiin hakattujen piirtokirjoitusten tutkimus kolmiulotteisten fotogrammisten kuvien avulla. Orjien vapauttamiseen liittyvät tekstit ovat hellenistisen ajan lopulta/varhaiselta roomalaisajalta ja sisältävät kiinnostavia onomastisia yksityiskohtia. Vapautettujen orjien lisäksi teksteissä mainitaan mm. useita aiemmin tuntemattomia *strategoksia*, ja ammateista mainitaan mm. hevoslääkäri (ἰππιᾶτρος). Osaprojektia koordinoi Robin Rönnlund Göteborgin yliopistosta, ja siinä ovat mukana Heikki Solin, Olli Salomies, Lambros Stavrogiannis, Tess Paulson ja Rich Potter. 2) Kaivauskausien aikana kerätyn botanisen ja zoologisen mikromateriaalin tutkimus Ateenan Amerikan arkeologisen instituutin Winer-laboratoriossa. Alustavat tulokset kertovat mm. siemenmateriaalin perusteella antiikin Melitaijan ravinnosta, kasvillisuudesta ja sen käytöstä ympäristössä ja maisemassa, elinkeinoissa ja rakennustoiminnassa. Tätä osaprojektia koordinoi professori Evi Margaritis (The Cyprus Institute, Archaeological Science Laboratories).

Melitaijan projektin työryhmä 2024. Kuva Lina Evemång-Viklund

Cityscape of Naxos in Sicily J.P.

Sisilian Naksoksen kaupunkikuvan tutkimus on vuodesta 2013 lähtien ollut instituutin ja paikallisen museon välinen yhteistyöprojekti, jota ovat johtaneet Jari Pakkanen ja Maria Costanza Lentini. Naksoksen siirtokunnan perustajat saapuivat 734 eaa. Euboian Khalkiksesta ja Kreikan Naksoksen saarelta Sisiliaan. Vuoden 2024 kenttätyökaudet toteutettiin kolmessa osassa huhti-, syys- ja joulukuussa. Huhtikuussa jatkoimme kaupungin pääkadun (plateia A) ja tärkeän poikkikadun (stenopos 7) risteysalueen tutkimusta. Syrakusa tuhosi Naksoksen perusteellisesti 403 eaa., mutta vuoden 2023 ja 2024 kaivaukset ovat osoittaneet, että kaupunkia ei hylätty heti aivan kokonaan: risteysalueen päälle rakennettiin yksityistalo 300-luvun eaa. alussa, mutta se ei ollut asuttuna pitkään. Projekti keskittyi risteysalueen kaakkoiskulman monumentaalisen basiksen perustusten esiinkaivamiseen: sieltä paljastui suuri korinttilainen amfora, joka hyvin todennäköisesti liittyy kaupungin uuden ruutukaavan perustamiseen 400-luvun alussa eaa. Syyskuun kenttäkaudella kaivoimme eteläisen pääkadun (plateia B) ja poikkikatujen 6 ja 7 basisten perustukset. Kaivausalueista on tehty yksityiskohtainen kolmiulotteinen mallinnus. Instituutin drooni oli projektin käytössä joulukuussa ja tien uuden ilmakuvaamisen ja mallinnuksen kaupungin muureista, kaakkoisesta pyhäkköalueesta sekä pääkaduista. Tämän lisäksi vuosien 2015 ja 2016 kaivauksissa löydettyä yksityistaloihin liittyvää materiaalia tutkittiin Naksoksen arkeologisen alueen tutkimustiloissa.

Plateia A Naxoksella. Kuva Jari Pakkanen

Muut tutkimushankkeet

Nahka-hanke

Nahanvalmistusta ja nahkaa antiikissa kartoittavaa hanketta edistettiin suunnitelmien mukaisesti: tukijaverkostoa ylläpidettiin ja sitä laajennettiin luomalla uusia kansainvälisiä kontakteja. Petra Pakkanen kirjoitti artikkeleita aiheesta ja esitelmöi siitä ja tutkimushankkeesta suomalaiselle ja kansainväliselle yleisölle (mm. Brysselissä) sekä opiskelijoille Suomessa ja Kreikassa. Hänen monografiansa *With Skin and All: Skins and Leather Production in Ancient Greek Society and Cult* julkaisuprosessi aloitettiin loppuvuodesta.

Filhellenismi-hanke

Filhellenismiä ja sen vaikutusta ja etenkin 'Itäiseen filhellenismiin' keskittynyt hanke oli suunniteltu 3-vuotiseksi, ja sen varsinainen toiminta saatiin päätökseen vuoden 2024 loppuun mennessä. Petra Pakkasen keräämä tutkijaryhmä kokoontui seminaareihin ja online-tapaamisiin vuoden aikana etenkin nk. NorMed-ryhmän, eli Pohjois-Euroopan, Baltian ja Välimeren alueen historiaan perehtyneiden tutkijoiden tutkijakonsortion aktiiviteettien puitteissa, jolloin lähimpänä yhteistyökumppanina oli Research Centre for Humanities Ateenassa. Myös Society for Hellenism and Philhellenism on ollut hankkeessa aktiivinen. Pakkasen pohjoismaista filhellenismiä käsittelevän monografian kreikankielinen käännös ilmestyy vuoden 2025 aikana Parisinou-kustantamon julkaisemana.

Tieteellinen ja yhteiskunnallinen toiminta: julkaisut, luennot, tapahtumat

Julkaisutoiminta

Instituutin tieteellisen monografiasarjan, *Papers and Monographs of the Finnish Institute (PMFIA)* rinnalle vuonna 2022 perustetun elektronisen julkaisusarjan *Grifos. Electronic Publications of the Finnish Institute at Athens*, kolmas osa, Robin Rönnlundin *Habbo G. Lolling at Melitaia: The Antiquities of an Ancient City through the Lens of Two 1882 Notebooks* (DOI: <https://doi.org/10.62444/FIA.888>) ilmestyi syyskuussa 2024. Vertaisarvioitua julkaisusarjaa levitetään avoimessa digitaalisessa julkaisuympäristössä www.edition.fi -julkaisualustalla. Sarjassa on mahdollista julkaista monografiasarjaa nopeammin Kreikan menneisyyttä ja nykypäivää laajasti koskevia tutkimustuloksia. *PMFIA*-sarjassa ei julkaistu vuonna 2024 uutta osaa, joskin Antti Lampinen työsti konferenssivolyymia, joka on suunniteltu julkaistavaksi sarjassa vuonna 2025. Pitkään tekeillä olleen *PMFIA*:n paperijulkaisuina ilmestyneiden, nyt 25 osaa käsittävän sarjan digitoointiprojekti saatiin vuoden aikana lähes valmiiksi, ja 23 volyymia julkaistiin digitaalisina edition.fi-julkaisualustalla alkuvuodesta 2025. Tämä ei tarkoita *PMFIA*:n muuttumista digitaaliseksi, mutta sen sijaan aiempien osien saatavuus parantuu elektronisen alustan kautta. Instituutin julkaisutoimikuntaan kuuluivat Björn Forsén, Arja Karivieri, Antti Lampinen, Petra Pakkanen, Jari Pakkanen, Tiina Purola, Renja Suominen-Kokkonen, Vesa Vahtikari ja Marja Vierros. Ulkomaalaisina jäseninä ovat Torsten Mattern (Trier), Olga Palagia (Ateena) ja Giovanni Salmeri (Pisa). *Grifoksen* toimituskunta koostuu samoista jäsenistä lukuun ottamatta ulkomaalaisia jäseniä, ja sitä johtaa päätoimittajana Petra Pakkanen. Julkaisutoimikunta kokoontui vuoden aikana useiden sähköpostitapaamisten ja kaikille jaetun kirjeenvaihdon kautta. Vertaisarviointiprosessi on niin ikään tapahtunut sähköpostitse. *PMFIA*:n vaihtoluettelo on toimintakertomuksen liitteenä.

Yleisötapahtumat

Instituutti järjesti yksin tai yhteistyössä muiden instituutioiden kanssa 12 yleisötapahtumaa, joihin kuului yhteensä 48 yleisöluentoa tai esitystä. Näistä 9 oli live-tilaisuutta ja 3 hybriditilaisuutta. Tilaisuuksien kielet olivat englantia, kreikka ja suomi. Tieteellisiin tilaisuuksiin osallistui kuhunkin n. 15–140 henkilöä; osallistujamäärää nostavat tästä edelleen kulttuuritoimintaan kuuluvat monipäiväiset yleisötilaisuudet, jolloin kokonaiskävijämäärä nousee lähes kolmeen tuhanteen. Tämän lisäksi online-katselut ja hybridiosallistuminen lisäsivät osallistujien määrää. Suurin osa tilaisuuksista tallennettiin, ja ne ovat joko katsottavissa editoituna ja tekstitettyinä instituutin YouTube-kanavalla tai tulevat katsottaviksi editointi- ja tekstitystyön edistyessä vuoden 2025 aikana. Tieteelliset tapahtumat on listattu alla aikajärjestyksessä ja kulttuuritapahtumat erikseen.

Grafikka: Karin Eremia

Tieteelliset tapahtumat

Reading City Designs: Case studies on Classical town plans 22.2., Jari Pakkasen pitämä hybridimuotoinen yleisöluento instituutissa.

Ancient World Winter School 2024: Big and Small, Global and Local. The Dimensions of Antiquity 11.–15.3. Tilaisuus oli yhdessä Tarton yliopiston, Ateenan Belgian instituutin, Göttingen, Groningen, Ghentin ja Uppsalan yliopistojen antiikintutkimuksen laitosten kanssa järjestetyn kansainvälisen antiikintutkimuksen 'talvikoulun' (kts. s.13) avajaisillan 'plenary'-sessio, jossa luennon piti Petra Pakkanen aiheesta 'Animal skins to leather: Aspects of leather and its production in ancient Greece' Ateenan-instituutissa. Luento jaettiin hybridimuoisena talvikoulun järjestäjäyliopistoihin.

The Constant Participant: Constructing and Affirming Identity through Material Culture in Ancient Greek Sanctuaries and Modern Museums. An International Conference 8.–10.5. Tanskan Ateenan-instituutin ja Hollannin Ateenan-instituuttien kanssa järjestetty kansainvälinen hybridimuotoinen konferenssi. 3-päiväisen konferenssin aikana 37 tutkijaa 12 eri maasta piti 23 luentoa ja esitti neljä posteria alla listattujen sessioiden aikana. Konferenssin rahoitukseen saatiin pääasiallinen tuki Ny Carlsberg Glyptotekilta. Ohjelma on toimintakertomuksen liitteenä.

Session 1: Sanctuaries interpreted and displayed in museums

Session 2: Life-cycles and object biographies of material related to sanctuaries

Session 3: Expressions of local/regional exceptionalism through material exhibited in museums

Session 4: Creation of (collective and local) identities through sanctuaries and museum displays

Session 5: Iconized and idealized material and display of identities

Session 6: New questions on specific material groups from sanctuaries

Suomen Ateenan-instituutin 40-vuotisjuhla: Annual Meeting of the Finnish Institute at Athens 16.5. Ateenan Akatemian juhlasalissa, vastaanotto Kapodistriakonissa. Tilaisuuden ohjelma oli seuraava:

Greetings

Paschalis Kitromilides, Member of the Academy of Athens, Professor Emeritus, National and Kapodistrian University of Athens
Jari Gustafsson, Ambassador of Finland to Greece and Albania

Interlude

Reima Raijas, piano: Sibelius, Spruce (Op. 75. no 5) and Valse Triste (Op. 44 no. 1)

Lectures

Petra Pakkanen, Director of the Finnish Institute: Report of the activities of the Finnish Institute at Athens 2024

Mika Kajava, Professor, University of Helsinki: The Divine Touch: Human–Divine Encounters in the Ancient World

Vuosisjuhla Ateenan Akatemian salissa. Kuva Janne Kurvi.

Melitaia-projektin kenttätöökauden tulosten esittely Melitaiaassa 10.8. Melitaian arkeologinen projekti (Αρχαιολογικό Πρόγραμμα Μελιταίας) 2024: Αποτελέσματα järjestettiin Melitaian kylässä projektin työtiloissa paikalliselle väestölle, joka sai tutustua kaivauskausien löytöihin. Kenttätöön johtaja Lambros Stavrogianniksen ja projektin kreikkalaisen johtaja Dina Psarogiannin opastuksella. Live-tilaisuus.

Juuret antiikissa: Rooman-instituutti 70 v. ja Ateenan-instituutti 40 v. 14.10. yhdessä Suomen Rooman-instituutin kanssa järjestetty tilaisuus instituuttien merkkipuosisien kunniaksi Helsingissä Tieteiden talon salissa. Live-tilaisuus. Ohjelma oli seuraava:

Avaussanat

Katariina Mustakallio, hallituksen puheenjohtaja, Institutum Romanum Finlandiae
Renja Suominen-Kokkonen, hallituksen puheenjohtaja, Suomen Ateenan-instituutin säätiö
Instituuttien puheenvuorot

Ria Berg, johtaja, Suomen Rooman-instituutti: Elämää suurempi instituutti – IRF 70 v.

Petra Pakkanen, johtaja, Suomen Ateenan-instituutti: Kohti tulevaa yli keski-ään – Ateenan-instituutti 40 v.

Laura Nissin, puheenjohtaja, antiikintutkimuksen verkosto: Instituutit antiikintutkimuksen verkostossa

Paneelikeskustelu: Instituuttien merkitys uralle ja elämälle

Moderaattori: Jari Niemelä

Keskustelijat: Henna Ala-Lehtimäki, Arja Karivieri, Tommi Lankila, Mikko Myllykoski, Laura Nissin

Grafiikka Petra Pakkanen

Approaches to Pythagoras and Plato. Celebrating the centennial anniversary of Holger Thesleff, 4.–5.12. kansainvälinen workshop instituutissa. Kaksipäiväisen kollokvion luennoitsijat olivat viidestä eri maasta. Siihen saatiin rahoitus Svenska Kulturfondenilta ja Ella ja Georg Ehrnroothin säätiöltä. Kolmesta sessiosta koostunut ohjelma oli seuraava:

Welcome words: Petra Pakkanen (Athens)

Lassi Jakola (Athens) and Pauliina Remes (Uppsala): Holger Thesleff (1924–2023). An intellectual biography

Mika Kajava (Helsinki): Holger Thesleff's early philological work. From intensification in early and classical Greek to response strategies in early Roman comedy

Hannu Riikonen (Helsinki): Keeping the classical tradition alive: Holger Thesleff and the legacy of antiquity

Constantinos Macris (Paris): Sailing with Holger Thesleff in the open sea of the post-classical Pythagorica (1961–2024)

Phillip Horky (Durham): The pronoiā of Holger Thesleff

Tua Korhonen (Helsinki): Pythagoras and Plato on *metempsychosis*: 'A kinship of all Life', A moral argument or a mere metaphor?

Debra Nails (Michigan): Middle Thesleff

Harold Tarrant (Newcastle): Holger's episodic approach to the writing of Plato's *Republic*

Necip Alican (Istanbul): The ship of Neurath in uncharted waters: A second sailing with the two-level model of Holger Thesleff

Kulttuuritapahtumat

New Finnish Cinema-festivaali 21.–27.3. Ateenassa. Viikon mittainen elokuvafestivaali järjestettiin Suomen Elokuvasäätiön ja Greek Film Archives Foundationin (Ταινιοθήκη της Ελλάδος) kanssa Kreikan elokuva-arkiston elokuvateatterissa. Festivaalin ohjelman kuratoi kuraattori Ingo Starz. Sen aikana näytettiin 13 suomalaista elokuvaa, ja ohjaajista Hanna Bergholm, Juho Kuosmanen ja Jukka-Pekka Valkeapää olivat itse läsnä. Tilaisuus oli ensimmäinen laaja suomalaisen elokuvan festivaali Kreikassa. Se oli hyvin suosittu ja sai valtavasti julkisuutta kaikissa medioissa televisiosta alkaen. Petra Pakkanen piti yhden neljästä tervehdyspuheesta. Suomen Ateenan suurlähetystö kontribuoi festivaalin avajaisvastaanoton järjestelyihin käytännön lisäksi myös taloudellisesti. Festivaalin ohessa järjestettiin Ateenan-instituutissa ja sen puutarhassa 23.3. kevyt lounas kreikkalaisille ja suomalaisille elokuvantekijöille ja ohjaajille tilaisuutena keskustella maiden elokuvantekemisen tilasta, perinteiden ja käytäntöjen eroista sekä solmia kontakteja.

Festivaalin elokuvat (esitysjärjestyksessä):

Tia Kouvo: *Mummola*; Hanna Bergholm: *Pahanhautoja*; Jukka-

Pekka Valkeapää: *Koirat eivät käytä housuja*; Aki Kaurismäki:

Tulitikkutehtaan tyttö; Juho Kuosmanen: *Hymyilevä mies*;

Virpi Suutari: *Aalto* (dokumenttielokuva); Hamy Ramezan:

Ensilumi; Mia Tervo: *Aurora*; Selma Vilhunen: *Hölmö nuori*

sydän; Susanna Helke: *Armotonta menoa – Hoivatyön lauluja*;

Mikko Myllylahti: *Metsurin tarina*; Einari Pakkanen: *Karaoke-*

paratiisi; Teemu Nikki: *Armomurhaaja*.

New Finnish Cinema Greek Film Archives Foundationin elokuvateatterissa. Kuva Aggelos Barai.

Finnish Short Films 19.–20.10. Ateenassa. Edellä esitellyn elokuvafestivaalin jatkona myös uusinta suomalaista lyhytelokuvaa esiteltiin 2-päiväisessä pienoistapahtumassa Ateenassa. Järjestäjinä olivat instituutin kanssa Suomen elokuvasäätiö, Aalto-yliopiston elokuvataiteen laitos ja Ateenan yliopiston elokuvataiteen laitoksen opiskelijoiden kulttuuriyhdistys Irida Visions. Perinteisessä Iris-elokuvateatterissa näytettiin neljässä sarjassa 21 lyhytelokuvaa. Ohjelman kuratoivat Menia Paraskevopoulou, Danae Danika ja Danaï Tsagkrasouli, ja ohjaajista paikalla olivat Niina Vuorisara ja Saara Hakkarainen sekä kuvaaja Cristal Alakoski, jotka keskustelivat yleisön kanssa elokuvan tekemisestä 'Master Class' -sessiossa. Kreikan suomalaisten yhdistys järjesti ja kustansi avajaisilaisuuden vastaanoton. Petra Pakkanen piti avajaispuheen.

Lyhytelokuvasesiot: 1) Social relationships 2) Worlds in disarray 3) Today's world 4) Finishings and hopes

European Day of Languages 28.9. Ateenassa. Ateenan-instituutti esitteli toimintaansa, erityisesti kirjallisuuden ja kielen kääntämiseen liittyviä perinteitään Ateenan Areos-puistossa järjestetyssä tilaisuudessa, johon osallistui 22 koulutus- ja kulttuuri-instituutioita sekä suurlähetystöä 13 eri Euroopan maasta. Yksipäiväisen tilaisuuden teema oli kielten, kulttuurin ja taiteen rooli ympäristökysymysten koulutuksessa erityisesti lapsille ja nuorille. Tilaisuus oli avoin suurelle yleisölle, ja sen kävijämäärä päivän aikana oli huomattava.

Mainalos-juoksu Arkadiassa 7.10. Perinteeksi muodostunut tapahtuma huomioi antiikinaikaiset Mainalos-vuoren rinteillä järjestetyt kisat ja tuo huomiota instituutin arkeologiselle projektille alueella. Juoksu järjestettiin nyt kuudennen kerran yhteistyössä paikallisen hallinnon ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Edith Södergran. Poetry and Its Translation 6.11. Yhdessä Ruotsin Ateenan-instituutin kanssa järjestetty tilaisuus Edith Södergranin tuotannosta, sen kääntämisestä ja vaikutuksesta pohjoismaiseen kirjallisuuteen. Tilaisuus järjestettiin Ruotsin instituutin tiloissa; sen ohjelma oli seuraava:

Agneta Rahikainen: Poet Edith Södergran. Her life, production and impact on Nordic literature

Martin Bergström: Introduction to the book *Flora Poetica – Edith Södergran i växtriket* (2024)

Interlude: Petri Lahtinen, bouzouki (rebetikó-musiikkia ja sikermä suomalaisia kansansävelmiä)

Despina Kaitatzi: Translating Södergran into Greek and other languages – A multilingual discussion

Henkilökunnan tieteellinen ja yleistajuinen toiminta

Henkilökunta julkaisi tutkimustyötään instituutin omissa ja ulkopuolisten julkaisijoiden julkaisukanavissa, piti esitelmiä ja esityksiä erikoisaloihinsa liittyen sekä esitteli instituutin toimintaan liittyviä hankkeitaan ja tutkimusaiheita vuoden 2024 aikana sekä live-tapahtumissa että online-kanavien kautta. Alla oleva luettelo tästä toiminnasta jakautuu seuraaviin osa-alueisiin: 1) Tieteelliset vertaisarvioidut julkaisut ja yleistajuiset artikkelit 2) Tieteelliset esitelmät ja moderoinnit 3) Akateemisen työn ohjaus 4) Vertaisarvioinnit ja akateemiset luottamustehtävät 5) Instituutin toiminnan esittelyt ja tervehdyspuheenvuorot 6) Erikoisasiantuntijan kommenttipuheenvuorot ja erityisopastukset.

1. Tieteelliset vertaisarvioidut julkaisut (T) ja yleistajuiset artikkelit (Y):

Pakkanen, Petra (T)

‘Handling of hides in Greek sanctuaries. Practical, spatial and conceptual considerations’, in J. Barringer, G. Ehroth and D. Scahill (eds.), *Logistics in Greek Sanctuaries. Exploring the Human Experience of Visiting the Gods*, Leiden: Brill Publishers 2024, 234-250 (ISBN 978-90-04-72090-9).

Pakkanen, Petra (T)

‘Concepts related to ‘isms’ in ancient Greece and (modern) ‘ismicizm’’, *European Journal of History and Culture* 1 (2024), 10–25 (ISSN 3078-1981).

Pakkanen, Petra (T)

‘How about pantheism in ancient Greek religion?’, *Numen. International Review for the History of Religions* 71:4 (2024), 428–453 (DOI: 10.1163/15685276-20240013).

2. Tieteelliset esitelmät ja moderoinnit:

Pakkanen, Petra

‘Sanctuary space and sacrality: Material that makes a cult place’, tieteellinen esitelmä kansainvälisessä konferenssissa ‘Constant Participant. Constructing and Affirming Identity through Material Culture in Ancient Greek sanctuaries and Modern Museums’, Ateena 8.5.

Pakkanen, Petra

‘Particularities of pigs and boars in ancient Greece: From pigskin to mythical wild beasts’, tieteellinen esitelmä kansainvälisessä konferenssissa ‘Sangliers et cochons dans le monde antique: un art consommé’, Brussels, Université libre de Bruxelles, 22.11.

Pakkanen, Petra

‘Reverse of the efficiency of ritual: Further thoughts on ritual failures and their role in understanding ancient Greek ritual dynamics’, tieteellinen esitelmä kansainvälisessä konferenssissa ‘L’efficacité rituelle’, Jagiellonian University, Krakow & Université de Paris, Paris 19.12.

Pakkanen, Petra

‘Welcome words’ yhdessä Ann Brysbaertin ja Sanne Hoffmannin kanssa sekä session ‘Life-cycles and object biographies of material related to sanctuaries’-session moderointi kansainvälisessä konferenssissa ‘Constant Participant’, Ateena 9.5.

Pakkanen, Petra

Moderointi session ‘Other rituals, rituals of others’ kansainvälisessä konferenssissa ‘L’efficacité rituelle’, Jagiellonian University, Krakow & Université de Paris, Paris 19.12.

Jakola, Lassi

‘Holger Thesleff ja Platonin kontekstit’, esitelmä Holger Thesleffin (1924–2023) muistoseminaarissa, Helsingin yliopisto 15.3.

Jakola, Lassi

‘The creation of Wittgenstein: Next steps’, tieteellinen esitelmä workshopissa, Helsingin yliopisto 19.6.

Jakola, Lassi

Yhdessä Pauliina Remeksen kanssa: 'Holger Thesleff (1924–2023). An intellectual biography', esitelmä Holger Thesleffin syntymän 100-vuotisjuhlan kunniaksi järjestetyssä kansainvälisessä workshopissa, Ateenan-instituutti 4.–5.12.

3. Akateemisen työn ohjaus:

Petra Pakkanen ohjasi vuoden aikana Pelayo Huerta Segovian Universidad Autónoma de Madrid-yliopistoon tekemää väitöskirjatyötä arkaaisen ja klassisen ajan hermeistä Attikassa (Classical and Ancient Studies) ja Elo-Mall Toometin Tarton yliopistoon tekemää väitöskirjaa saapumisen ja lähtemisen motiivista kreikkalaisessa mytologiassa (Classical Studies). Lassi Jakola kuului Mika Leinosen Helsingin yliopistoon tekemän väitöskirjan seurantaryhmään (teoreettinen filosofia).

4. Vertaisarvioinnit (V) ja akateemiset luottamustehtävät (L):

Pakkanen, Petra (V)

European Journal of History and Culture, Modern Greek and Byzantine Studies, Elsevier Academic Press (Classics).

Jakola, Lassi (V)

Acta Philosophica Fennica, Ancient Philosophy, Arctos, Niin & Näin, Cambridge University Press.

Pakkanen, Petra (L)

Member of the Advisory Board of NorMed- academic consortium for modern and contemporary European history in the Nordic/Baltic regions and the Mediterranean; Member of the Scientific Board of the *European Journal of History and Culture*.

Jakola, Lassi (L): Suomen Ateenan-instituutin ystävät ry, hallituksen jäsen ja seuran *Helikon*-julkaisun toimituskunnan jäsen; Antiikintutkimuksen verkosto, toimikunnan jäsen; Nordic Wittgenstein Society, tiedellisen seuran sihteeri ja seuran kansainvälisen julkaisun *Nordic Wittgenstein Review* toimittaja.

5. Instituutin toiminnan esittelyt ja tervehdyspuheenvuorot:

Pakkanen, Petra: 'Institutets vetenskapliga aktiviteter', esitelmä Tukidelegaation syysryhmälle, Helsinki 24.1.

Pakkanen, Petra: 'Greetings and Opening words', New Finnish Film -elokuvafestivaalin ja lyhytelokuva-tapahtuman avajaistilaisuuksissa, Ateena 21.3 ja 19.10.

Pakkanen, Petra: 'Report of the activities of the Finnish Institute at Athens 2024, instituutin 40-vuotisjuhla, Ateena 16.5.

Pakkanen, Petra: Suomen Ateenan-instituutti: Kohti tulevaa yli keski-ään – Ateenan-instituutti 40 v., esitelmä tilaisuudessa Juuret antiikissa: Rooman-instituutti 70 v. ja Ateenan-instituutti 40 v., Helsinki 14.10.

Pakkanen, Petra: 'Φιλανδικό Ινστιτούτο και Μελιταία', instituutin toiminnan ja Melitaia-projektin tulosten esittely Melitaian kyläläisille, Domokoksen alueen pormestarille ja Tukidelegaation ryhmälle, Melitaia 13.10.

Pakkanen, Petra: 'Welcome words' Holger Thesleffin syntymän 100-vuotisjuhlan kunniaksi järjestetyssä kansainvälisessä workshopissa, Ateenan-instituutti 4.12.

Stavrogianis, Lambros ja Efthimia Karanzali: Melitaia-projektin kolmannen kauden tulosten ja löytöjen (hands-on) esittely Melitaiaissa työtiloissa ja arkeologisella alueella Melitaian kylän ja lähistön asukkaille sekä alueen pormestareille 15.8.

6. Erikoisiantuntijan kommenttipuheenvuorot ja erityisopastukset:

Pakkanen, Petra: Ateenan Akropoliin opastus elokuvaohjaajille Juho Kuosmanen ja Jukka-Pekka Valkeapää, Ateena 22. ja 23.3.

Pakkanen, Petra: Perakhoran arkeologisen alueen opastus instituutin hallituksen jäsenille 17.5.

Pakkanen, Petra: Haastattelu Maailman Kuvalehteen turismin vaikutuksista Kreikkaan, erityisesti Ateenaan joulukuussa: "'Suomessa normaalin ruokakorin saa jopa halvemmalla kuin Kreikassa' – Ateenassa kapinoidaan näkyvästi paikallisten talousahdinkoa syventävää Airbnb-ilmiötä vastaan' (Maailman Kuvalehti 19/01/25).

Pakkanen, Petra: Akropolis-museon opastus professorit Pauliina Remekselle ja Hannu Riikoselle, sellisti Jussi Makkoselle ja pianisti Nazig Azezianille 5.12.

Pakkanen, Petra ja Jakola, Lassi: Haastattelu Kainuun Sanomiin Suomen antiikin perinnöstä ja Suomen Ateenan-instituutista: 'Suomen Ateenan-instituutin kajaanilaiskaksikko puolustaa sivistystä' (Kainuun Sanomat 16/02/24).

Jakola, Lassi: Osallistuminen Suomen Filosofisen Yhdistyksen vuosikokouksessa järjestettyyn keskustelutilaisuuteen kirjajulkaisusta *Suomen Filosofinen Yhdistys 1873–2023* ja siihen kirjoittamastaan artikkelista Helsingissä 20.2.

Opetus, koulutus ja kurssit

Vuoden 2024 aikana järjestettiin kolme kurssia: johdantokurssi opintojen alkuvaiheessa oleville korkeakouluopiskelijoille, kaksi jatkokoulutuskurssia opettajille ja kansainvälinen antiikintutkimuksen 'talvikoulu' jatko-opiskelijoille ja heidän ohjaajilleen. Kurssille valituille tarjottiin luento-opetusta, asiantuntijaesityksiä ja monipuolinen kohdetutustumishjelma. Lassi Jakola oli vastuussa kolmesta ensimmäisestä ja Petra Pakkanen viimeisestä.

Antiikin Kreikan johdantokurssi

Vuoden 2024 johdantokurssi järjestettiin 15.9.–20.10. Kurssille valittiin seitsemän osanottajaa, jotka edustivat arkeologian, historian, kreikkalaisen filologian, taidehistorian, arkkitehtuurin sekä uskontotieteen aloja Helsingin, Turun, Tampereen, Oulun ja Itä-Suomen yliopistoista. Kurssilaisille (nimet kuvatekstissä) maksettiin kullekin 650 €:n stipendi kattamaan kuluja. Johdantokurssin ohjelmaan sisältyi kaksi pidempää kiertomatkaa Kreikassa: Peloponnesos 23.9.–27.9. ja Pohjois-Kreikka, johon kuului myös Delfoi 7.–13.10. sekä viisi kokopäiväretkeä. Uusina tai harvinaisempina kohteina olivat mukana Thasoksen saari Pohjois-Kreikassa ja valikoidut kohteet Khalkidikin niemimaalta (Olynthos ja Stageira). Myös päiväekskursio Euboian Khalkikseen ja Eretriaan kuului ohjelmaan ensimmäistä kertaa aikoihin. Luentoja pidettiin yhdeksän; vierailuluennoitsijoina toimivat Pohjoismaisen kirjaston akateeminen kirjastonhoitaja Antti Lampinen, Ruotsin instituutin apulaisjohtaja Georgia Galani sekä modernia kreikkalaista kirjallisuutta esitelleet Riikka Pulkkinen ja Athiná Rossoglóu. Kurssilla kokeiltiin uutta kohde-esittelyn muotoa, jossa kurssilaiset laativat kurssin aikana esittelyn valitsemastaan esineestä Ateenan arkeologisessa kansallismuseossa. Tehtävän tarkoituksena oli perehdyttää opiskelijat esinetutkimukseen, museaalisten kohteiden systemaattiseen kuvaukseen sekä työskentelyyn akateemisissa kirjastoissa. Tämä opetusmuoto sai opiskelijoilta hyvää palautetta. Toinen kohde-esittely oli perinteinen arkeologisen kohteen esittely, jonka opiskelijat valmistelivat etukäteen Suomessa. Lisäksi kurssilaiset kirjoittivat kurssipäiväkirjan ja osallistuivat loppuenttiin.

Johdantokurssin 2024 opiskelijat Eleusiksessa: (ylh. vas.) Sampo Strand, Leila Karjalainen, Jere Eskelinen, Minerva Virkki, Konsta Järvenranta, (alh. vas.) Julia Heikari, Silja Huilaja. Kuva Lassi Jakola.

Historian- ja yhteiskuntaopin opettajien täydennyskoulutuskurssi

Seitsemän suomalaisen historian- ja yhteiskuntaopin opettajan ryhmä osallistui HYOL ry:n jatkokoulutuskurssille Ateenassa 2.–8.6. Instituutin tutkijaopettaja Lassi Jakola toimi kurssin ohjelman suunnittelijana sekä opettajana. Kurssin osallistujille, jotka edustivat maantieteellisesti kattavasti eri puolia Suomessa, toimitettiin etukäteen Kreikan historiaan liittyvä oheislukemisto. Kurssi alkoi kolmipäiväisellä kiertomatalla Delfoin, Olympian ja Arkadian kautta Argolikseen, jossa tutustuttiin Nafplioon, Mykeneen ja Epidaurukseen; Ateenassa tutustumiskohteisiin kuuluivat instituutin lisäksi Akropolis, Akropolis-museon, Agoran ja Pnyksin arkeologinen alue. Kurssin ohjelmaan kuului Vasiliki Sakan esitelmä historianopetuksesta Kreikassa sekä Antti Lampisen luento 'Kreikka myöhäisantiikista osmaniajalle'.

OKKA-säätiön kurssilaiset Ateenassa. Osallistujat olivat (aakkosjärjestyksessä): susana Donoso-Granqvist, Tiina Hagström, Meira Hakulinen, Susanna Hellén-Valjakka, Heikki Honkanen, Johanna Hyttinen, Anna Lemminkäinen, Mauffret, Antti Piironen, Lisa Pälikkö-Vartiainen, Anna-Maria Suora, Kirsi Vartiainen, Jari Visto. Kuva ohikulkija.

HYOL:n opettajien jatkokoulutuskurssilaiset Delfoissa. Osallistujat olivat (ylh. vas.) Ulla Kaarina Mäkelä, Leena Nummila, Minna Räsänen, Olli Taskilahti, Timo Holmström; (alh vas.) Eija Laiho, Taru Ylinen-Luopa, Eeva Mettälä. Kuva Lassi Jakola.

OKKA-säätiön kesäkoulu

Suomalaisen yleishyödyllisen opetus- ja kasvatusalan OKKA-säätiön kesäkoulu järjestettiin Ateenassa 9.–15.6. Ateenassa. Kurssille osallistui 12 opetus- ja kasvatusalan ammattilaista, jotka edustivat eri opetusasteita ja oppialoja. Kurssin matkanjohtajana toimi Tiina Hagström. Instituutin osalta ohjelman suunnittelu aloitettiin jo syksyllä 2023 tutkijaopettaja Antti Lampisen toimesta, mutta lopullisen ohjelma suunnitteli Tuulikki Similä ja Lassi Jakola. Kesäkoulun ohjelmaan kuului päivän mittainen ekskursio Mykeneen ja Epidaurokseen sekä Ateenassa käynti Akropoliilla ja Agoralla. Ryhmä vieraili antiikin kohteiden lisäksi Kreikan kansallisessa konservatoriossa (Odeion Athinon), Makrigiannin peruskoulussa, Kreikan parlamenttitalossa, Ateenan suurlähetystössä ja Kreikan opettajajärjestön tiloissa. Näiden lisäksi kurssilaiset kuulsivat Vasiliki Sakkian esitelmän Kreikan koulutusjärjestelmästä, Petra Pakkasen esittelyn instituutista ja Lassi Jakolan esitelmän antiikintutkimuksesta.

Ancient World Winter School 2024: Big and small, global and local. The dimensions of antiquity

Yhdessä Tarton yliopiston, Ateenan Belgian instituutin, Göttingen, Groningen, Ghentin ja Uppsalan yliopistojen antiikintutkimuksen laitosten kanssa järjestettiin viikon mittainen Winter School 11.–17.3 antiikintutkimuksen jatko-opiskelijoille ja heidän ohjaajilleen. Kurssin kieli oli englanti. Ohjelmaan kuului 20 jatko-opiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa pitämää, viiteen sessioon jaettava luentoa, jotka pidettiin Suomen ja Belgian instituuteissa, sekä kokopäiväretki Boiotian Askraan ja Thebaan, mukaan lukien Theban arkeologinen museo. Talvikouluun osallistui 20 opiskelijaa ja 5 opettajaa järjestäjäyliopistojen antiikintutkimuksen laitoksilta. Luennot pidettiin Suomen ja Belgian instituuteissa, ja talvikoulun ensimmäisenä iltana Petra Pakkanen piti hybridimuodossa järjestäjäyliopistoihin jaettuun 'plenary-session' ja luennoi nahanvalmistukseen liittyvästä tutkimuksesta. Tilaisuutta seurasi kaikille yhteinen vastaanotto Ateenan-instituutissa. Tarton yliopiston professorit Janika Päll ja Mait Kõiv sekä saman yliopiston jatko-opiskelijat Alexandros Drosinakis, Tujc Loogus, Anni Polding, Elo-Mall Toomet ja Rahel Toomik saivat instituutin kautta Erasmus+ -ohjelman koulutusapurahan kattamaan kurssin kuluja.

Talvikoulun opiskelijat Boiotian Askrassa. Kuva Janne Kurvi.

Pohjoismainen kirjasto

Pohjoismainen kirjasto (Kavalloti 7) on Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan instituuttien yhteinen kirjasto. Kukin instituutti omistaa kirjaston rakennuksesta neljänneksen. Kirjaston toimintaa johtaa puheenjohtaja instituuttien johtajien ja kirjastonhoitajien kanssa. Puheenjohtajana vuoden 2024 aikana jatkoi Petra Pakkanen (Suomi) ja jäsenenä Sanne Hoffman (Tanska), Delia Tzortzaki (Norja) ja Jenny Wallensten (Ruotsi). Pääkirjastonhoitajana (Head Librarian) vuoden alusta aloitti Patrick Talatas, akateemisenä kirjastonhoitajana (Senior Research Librarian) Antti Lampinen vuoden mittaisella sopimuksella, ja siistijänä (Housekeeper) jatkoi Kornilia Livanou sekä siivouksen kausiapulaisena Nikoletta Anastasiou. Vuoden aikana pidettiin kahdeksan johtoryhmän kokousta. Pääkirjastonhoitaja Patrick Talatas ja akateeminen kirjastonhoitaja Antti Lampinen osallistuivat kokouksiin. Lampisen seuraajan valintaprosessi aloitettiin keväällä ja rekrytointi saatiin päätökseen syyskuun lopussa. Avoimeksi julistettuun tehtävään nimikkeellä Senior Academic Librarian tuli 48 hakemusta kaikista Pohjoismaista, ja virkaan valittiin MA (yleinen historia) & MA (arkisto- ja asiakirjahallinto) Eddie Björklund. Kirjastossa työskenteli vuoden aikana kaksi harjoittelijaa Suomesta ja Ruotsista. Kirjojen hankintaryhmään, joka kokoontui vuoden aikana kolme kertaa ja kommunikoi muutoin elektronisesti, kuuluivat Georgia Galani (Ruotsi), Lassi Jakola (Suomi), Rasmus Sevelsted (Tanska), Paschalis Zafeiriadis (Norja), Patrick Talatas ja Antti Lampinen (molemmat edustaen kirjastoa). Vuosi 2025 tulee olemaan kirjaston 30-vuotisjuhlavuosi. Merkki vuoden huomioimista varten johtoryhmä jakaantui vuoden aikana kolmeen työpariin valmistelevaan tapahtumia ja niiden rahoituksen varmistamista. Vuoden aikana saatiin viimein päätökseen kirjastorakennuksen rekisteröinti ja rakennuksen omistussuhteiden laillistusprosessi, joka on ollut ongelmallinen rakennusvaiheen päättymisestä saakka.

Pohjoismaisen kirjaston vierailijalukusali. Kuva Hanna Siponen.

Vuoden 2022 aikana kirjastoon tehtiin 4095 fyysistä käyttövierailua, mikä on suurin määrä kirjaston historian aikana. Rekisteröidyt käyttäjät tulivat 20 eri maasta. Kirjaston luetteloiduissa kokoelmissa oli vuoden loppuun mennessä 35 850 monografiaa ja 23 230 aikakauslehtivolyymia (n. 600 julkaisusarjasta). Uusia yksiköitä luetteloiitiin kokoelmaan vuoden 2024 aikana 787 kappaletta, joka vastaa n. 16 hyllymetriä uutta fyysistä aineistoa. Kirjastolla on myös lukuisia käyttösopimuksia sähköisiin julkaisutietokantoihin; viimeisen kolme vuoden aikana on näkyvässä selvä elektronisten resurssien käytön tasainen nousu, johon verrattuna fyysinen kirjojen käyttö kirjastossa on huomattavasti vähäisempää ja pysynyt vuosien ajan samalla tasolla. Digitaaliset vierailijat ja resurssien käyttäjät tulivat ennen kaikkea Kreikasta (43%) ja Pohjoismaista (23%). Pohjoismaisen kirjaston toiminta ja talous kerrotaan seikkaperäisesti kirjaston omassa toimintakertomuksessa, josta myös löytyy kirjaston toimintaa valettava graafi sen edustamista tutkimusaloista teosten luokittelun perusteella sekä liite tilastoista.

Viestintä

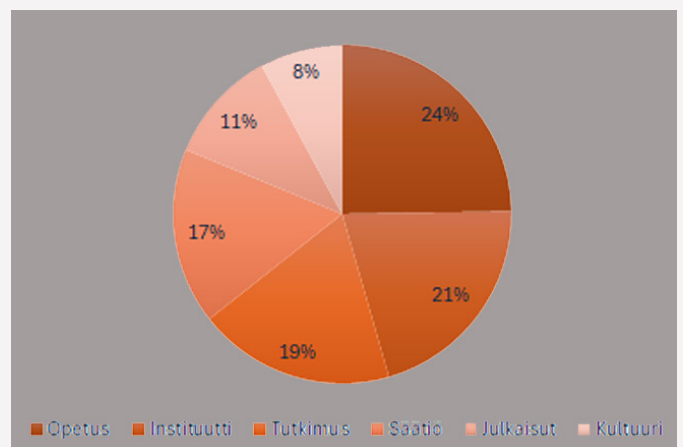
Viestintä instituutin toiminnasta, sen tapahtumista ja tutkimuksesta on tärkeää erityisesti aikana, jolloin edustamamme tutkimusalat kaipaavat näkyvyyttä. Instituutin oma viestintä on pääosin hoidettu harjoittelijoiden työpanoksella, mikä jälleen osoittaa heidän merkityksensä instituutille. Kansallinen ja kansainvälinen mediahuomio instituutin toimintaa myös vuoden 2024 aikana. Instituutin oma viestintä, ilmoitukset ja yleisöä koskevat tiedotukset tapahtumista ja tutkimuksesta toteutettiin kotisivujen ja sosiaalisen median (Facebook, Instagram, YouTube) kanavien kautta. Sivustojen kuvatarjonnan esteettiseen laatuun on pyritty panostamaan ja niitä päivitetään säännöllisesti. Kuvittaja Karin Eremia suunnitteli instituutin suurten tilaisuuksien graafisen ilmeen ja instituutin johtaja Petra Pakkanen oli vastuussa muilta osin tilaisuuksien graafikasta.

Näkyvyys mediassa

Instituutin toiminnasta ja tapahtumista elokuvaan liittyvät tilaisuudet ja Melitaian arkeologinen projekti keräsi erityisen paljon huomiota mediassa vuoden 2024 aikana. Uuden suomalaisen elokuvan festivaalin mediahuomiota lisäsivät internetviestinnän lisäksi televisio ja korkeatasoinen tapahtumatraileri sekä lukuisat lehtihaastattelut, joita ohjaajilta pyydettiin. Viestinnän sisällön suunnitteli ja toteutti Kreikan Film Archives Foundationin viestintäyksikkö, ja instituutti jakoi tietoa omien kanaviensa kautta. Melitaian projektia seurattiin ja kommentoitiin runsaasti paikallisissa tiedotusvälineissä, radiouutisissa, lehdistössä, sosiaalisessa mediassa ja YouTubessa, jossa julkaistuja videoita arkeologiselle alueelle ja työtiloihin tehdystä vierailuista on katseltu jälleen tuhansia kertoja. Paikallisen väestön innostus ja kiinnostus projektia kohtaan on erittäin positiivista. Huomiota on mahdollisesti lisännyt myös se, että Melitaia on lisätty osaksi Keski-Kreikan nk. 'Oidipus Cultural Route -reittiä', joka pyrkii luonnon ja kulttuuriperinnön kautta tuomaan esille Keski-Kreikan kulttuuriperintökohteita ja pyrkii kestäväen kehityksen päämääriin ([Διαδρομή Φύσης και Πολιτισμού Στερεάς Ελλάδαςhttps://oedipusculturalroute.gr/](https://oedipusculturalroute.gr/)).

Www-sivut ja sosiaalinen media

Instituutin www-sivut ovat tärkein ikkuna instituutin toimintaan. Sivusto on pitkään ollut ongelmallinen sen päivittäjän ja käyttäjän näkökulmasta. Sivuston perusteellinen uusiminen ammattilaistyönä päästiin vihdoon aloittamaan vuoden 2024 lopussa ja työ valmistuu maaliskuussa 2025. Viestinnän päivittäminen on ollut harjoittelijatyötä. Puutteista huolimatta www-sivustolle vuonna 2024 tehtyjen vierailujen määrässä oli 39,3 prosentin nousu edellisvuoteen verrattuna (51 508 vierailua, jotka tulivat 33 727 yksittäiseltä käyttäjältä eri IP-osoitteista). Vierailuimmat sivut olivat suomen- ja englanninkielisten etusivujen lisäksi suomenkielisen version sivut otsikoilla, Opetus, Instituutti, tutkimus, Säätiö ja julkaisut (kaavio 1). Verkkosivuille löydettiin eniten suoran osoitteen, kirjanmerkin tai sähköpostilinkin kautta (96,8 % käynneistä); hakukoneiden ja muiden linkkien kautta sivuille päätyi vain murto-osa kävijöistä. Tämä viittaa siihen, että juuri toiminnastamme ja tarjoamastamme opetuksesta kiinnostuneet löytävät sivuille. Eniten liikennettä instituutin verkkosivuille ohjasivat hakukoneiden lisäksi Facebook

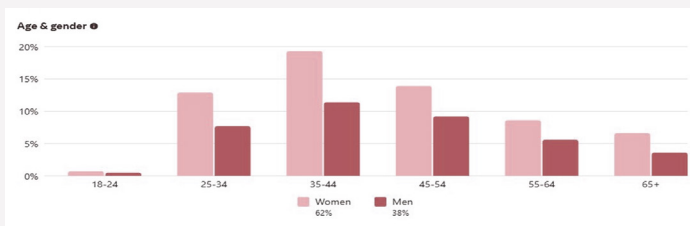

Kaavio. 1. Instituutin www-sivuilla eniten vierailuja saaneet aihekategoriat.

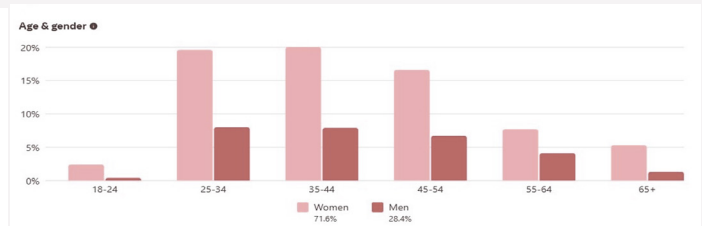
ja Linktree (Instagramin linkkiominaisuus), mikä kertoo sosiaalisen median merkityksestä tiedonhaun ohjauksessa. Yksi sosiaalisen median viestinnän tavoitteistamme onkin ollut ohjata muun muassa tapahtumamainosten kautta kävijä nettisivuillemme, mikä näyttää onnistuneen. Muissa tilanteissa (25,7 %) kävijöiden lähde on tuntematon, mikä voi viitata automatisoituun bottitoimintaan. Tätä tukee myös se, että 86,5 % käynneistä oli alle 30 sekunnin pituisia. Alle kahden minuutin vierailuita oli 5,1%, mikä voi viitata henkilökäyttäjien suorittamaan nopeaan tiedonhakuun (esimerkiksi henkilöstömme sähköpostiosoitteisiin tai uutisvirtamme pikaiseen tarkastamiseen). Toisaalta 1,6% käyttäjistä viipyi sivuillamme kauemmin kuin yhden tunnin. Maakohtaisesti sivuilla kävijöitä tuli eniten Suomesta, Kreikasta ja Yhdysvalloista, joskin maakohtaisia vertailuja intentionaalisten 'todellisten' vierailuiden sijainnista on vaikea tehdä bottitoiminnan vääristävän vaikutuksen vuoksi. Aktiivisimmat vierailupäivät verkkosivuillamme sijoittuivat arkipäiviin maanantaista perjantaihin (keskimäärin 283 sivulatausta päivittäin). Tämä heijastelee sitä, että sivumme näkyvät halutulla tavalla ammatillisista ja asiasisältöä etsivistä lähtökohdista.

Instituutin *Akropoliin juurella* -[blogissa](#) ilmestyi yksi blogi-teksti: Henna Ala-Lentimäen 'Joulun aikaan Ateenassa'.

Instituutin Facebook-sivujen seuraajien määrä on 4183 henkilöä (16.2.2025). Vuonna 2024 seuraajamäärä kasvoi 106 henkilöllä, missä kasvua edellisvuoteen verrattuna on 36,5%. Vuoden aikana tavoitettujen henkilöiden määrä oli 29 934, jossa on niin ikään kasvua edellisvuodesta. Sisältö ei kuitenkaan onnistunut sitouttamaan kävijöitä yhtä aktiiviseen vuorovaikutukseen kuin viime vuonna: vuorovaikutus laski 12,3 %, mikä tarkoittaa sitä, että tykkäysten, jakojen ja kommenttien määrä väheni edellisvuodesta. Tämä ilmentää Facebookin kapenevaa roolia etenkin nuorempien sukupolvien keskuudessa. Facebook-julkaisujen tavoittamien käyttäjien sukupuoli- ja ikäjakauma esitetään kaaviossa 2. Tulokset heijastelevat Facebookin keskimääräistä ikäjakaumaa. Eroa aikaisempiin vuosiin ei juurikaan ole, eli edelleen ikäryhmistä heikoiten Facebookin kautta saavutamme 18–24-vuotiaat. Suurin tavoitettu maa on Kreikka (46,7 %), toisena Suomi (29,8 %) ja kolmantena Italia huomattavasti edellisten perässä (2,8 %). Paikkakuntaakohtaisesti olemme pääkaupunkivetoisia: suurimmat kohdepaikkakunnat ovat Ateena (22 %) ja Helsinki (11,1 %), ja niitä seuraavat Vantaa (2,8 %) ja Turku (2,6 %).

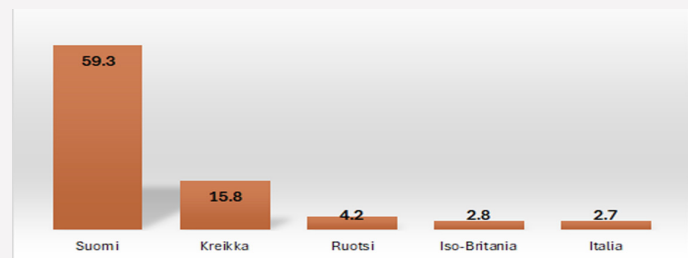

Gr. 2 Facebook-kanavan seuraajien kävijöiden ikä- ja sukupuolijakauma

Gr. 3 Instagram-tilin seuraajien kävijöiden ikä- ja sukupuolijakauma

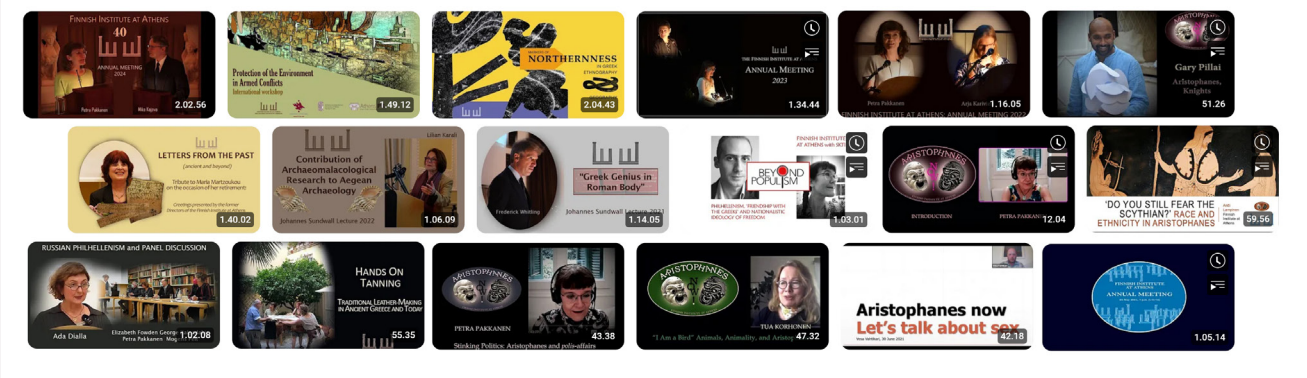
Instituutin Instagram-tiedotusta (#finnishinstituteathens) päivittivät etenkin harjoittelijat, minkä lisäksi instituutin johtaja on päivittänyt alustaa tarvittaessa. Ensisijainen kommunikointikieli alustalla on englanti. Instituutin Instagram-tilin (@finnishinstituteathens) seuraajien määrä kasvoi 167 henkilöllä vuonna 2024: seuraajia on nyt 1 029 (8.2.2025). Tavoittamiemme käyttäjien määrä oli 2 577, missä on huikea 83%:n nousu edellisvuoteen verrattuna. Instagram siis näyttää olevan media, jota instituutista kiinnostuneet käyttävät, ehkäpä Facebookin kustannuksella. Kävijöiden ikä- ja sukupuolijakauma selviää kaaviosta 3. Instagramin tavoitettavuus kohdistui etenkin suomalaiseseen ja kreikkalaiseen yleisöön, muut maat ovat selvästi perässä (kaavio 4). Kuten Facebookissa, myös Instagramissa seuraajat ovat ensisijaisesti pääkaupunkiseudulta.

Kaavio 4. Instagram-käyttäjien sijoittuminen maittain (5 suurinta).

YouTube Vuonna 2021 perustetulla YouTube-kanavalla 'Finnish Institute at Athens – Ateenan-instituutti' on tällä hetkellä katsottavissa 18 editoitua tallennetta instituutin tapahtumista. Niillä on kaikkiaan 2280 katselukertaa (9.2.2024) ja noin 168 tunnin edestä kokonaiskatselua. Edellisvuoteen verrattuna nousua on 143%, mikä kertoo kanavan vakiinnuttaneen asemansa. Kanavan sitoutuneita tilaajia oli vuoden lopussa 65. Eniten videoiden pariin löydettiin YouTuben hakuominaisuuden ja sosiaalisen median linkkien kautta, mutta myös instituutin verkkosivujen upotteita katsottiin. Vaikka yksittäisten videoiden katselukerrat eivät keskimäärin ole huikeita, voidaan YouTubea pitää hyödyllisenä lisänä instituutin tavoitettavuuden kannalta. Sen merkittävyys on pysyvyydessä: tilaisuuksiimme voi palata ja kokoelma toimii instituutin tilaisuuksien repositiolla. Tästä syystä tallenteiden laatuun, editointiin ja tekstitykseen on panostettu. Vuoden 2024 aikana kukaan harjoittelijoista ei

muiden tehtävien vuoksi voinut projektiluontoisesti paneutua tallenteiden editointiin yhtä intensiivisesti kuin aiempina vuosina, mutta sekä Edufi- että Erasmus+ -harjoittelijat suorittivat tehtävää muun työnsä ohessa.

Suhdeverkostot

Instituutti piti aktiivisesti yhteyttä kreikkalaisiin yliopistoihin, arkeologisiin viranomaisiin, kustantamoihin, muiden ulkomaisten instituuttien edustajiin ja opiskelijoihin sekä kotimaisten yliopistojen toimialaan liittyviin laitoksiin ja oppiaineisiin. Esimerkkinä mainittakoon Petra Pakkasan tiivis yhteydenpito Kreikan arkeologiseen hallintoon (eforiat), Ateenassa toimivien arkeologisten instituuttien johtajien ja Suomen ulkoministeriön edustajien kanssa, Lassi Jakolan yhteydet Ateenan yliopiston ja Akatemian antiikin filosofian tutkijaseminaareihin ja suomalaiseen antiikintutkimuskenttään, sekä instituutin hallinnollisen henkilökunnan aktiivinen osallistuminen lähialueen Ateenan-instituuttien hallintohenkilökunnan verkoston tapaamisiin. Arkeologisten instituuttien johtajat tekivät yhdessä Kreikan Kulttuuriministeriön arkeologiasta vastaavalle yksikölle vuoden aikana aloitteita arkeologisen lupamenettelyn, rahoitusvastuun ja julkaisupolitiikan osalta ja tapasivat ministeriön edustajat huhtikuussa päivän mittaisessa tilaisuudessa. Yhteistyötä tehtiin etenkin Ruotsin, Tanskan, Hollannin ja Belgian Ateenan-instituuttien kanssa opetuksessa ja tutkimuskentällä. Läheisin yhteys instituutilla on Ruotsin instituuttiin, jonka kanssa jaetaan myös toiminnan käytännön edellytyksiä ja puitteita sujuvan vaihdannan ja avustamisen kautta. Yhteydenpito ja yhteistyö Suomen Rooman-instituutin kanssa oli vuoden aikana tiivistä, sillä molemmilla instituuteilla oli merkkinvuosi, ja Ateenan 40 ja Rooman 70-vuotista taivalta huomioitiin yhdessä järjestetyssä tilaisuudessa Helsingissä lokakuussa. Esimerkkinä yhteispohjoismaisesta yhteistyöstä Ateenassa voidaan mainita Pohjoismaisen kirjasto, joka edustaa arkipäivässä näkyvää pohjoismaista yhteistoimintaa.

Yhteyttä pidettiin Suomen suurlähetystöön Kreikassa ja Kreikan suurlähetystöön Suomessa. Petra Pakkanen piti palaverieita säännöllisesti suurlähettiläs Jari Gustafssonin ja tämän seuraajan Leena Pylvänäisen kanssa ja osallistui edustustilaisuuksiin. Suomen Ateenan-instituutin ystävät ry on tärkeä yhteydenpitokanava Suomessa. Pitkän tauon jälkeen yhdistys myönsi apurahan väitöskirjatutkijalle Ateenassa tehtävään työhön. Apurahan saaja Petri Lahtisen kolmen kuukauden tutkimusjakso varhaisen kreikkalaisen luonnonfilosofian tutkimiseen Ateenassa sijoittui loka-tammikuulle. Vielä kohtuullisen nuoresta Antiikintutkimuksen verkostosta on muotoutunut instituutille yhteistyökumppani, jonka kanssa instituutti oli näkyvästi puolustamassa mm. lakkautusuhan alla ollutta klassillisen arkeologian opintokokonaisuuden jatkumista Helsingin yliopistossa.

Taidekentän toimijoihin ja yksittäisiin taiteilijoihin on luotu ja ylläpidetty suoria yhteyksiä mm. Koro-neos-talon taide- ja kirjailijaresidenssien kautta.

Tiedeinstituutit ja instituuttiverkosto

Suomessa osallistuttiin instituuttiverkoston toimintaan sekä Suomen Kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry:n (SKTI) että Tiedeinstituuttifoorumin (TIF) puitteissa. Vuoden 2022 suurin osa tapaamisista tapahtui verkkoympäristössä, mukaan lukien instituuttien johtajien kuukausittaiset kokoukset. Tutkijaopettaja Lassi Jakola osallistui verkoston kevätpäiville SKTI:n kevätpäiville Kööpenhaminassa 9–10.4. SKTI:n ja TIF:n yhteinen tiedotus SKTI:n tiedottajan hoitamana on tuonut huomiota ja näkyvyyttä myös Ateenan instituutille.

Tukidelegaatio

Tukidelegaation perustamisen avainhenkilö ja delegaation toiminnan koordinoija Joni Hertell kuoli 9.2. 2024. Hänen työnsä jatkaja on Hertellin toiveesta Carola Gronhagen-Riska, joka vuoden aikana keskusteli instituutin ja tukidelegaation toiminnasta ja niiden periaatteista instituutin johtajan ja säätiön edustajien kanssa. Tukidelegaation kevätkäytävä huhtikuussa oli viiden päivän mittainen kierros Pohjois-Kreikassa (19.–23.4.). Matkan

ohjelmaan kuului Thessaloniki ja sen merkittävimmät historialliset kohteet, Vergina (antiikin Aigai) ja sen museot, Veria, Dion, Litokhoro ja Peria. Matkan oppaina ja järjestäjinä toimivat Petra Pakkanen ja Vasiliki Katsantoni. Tukidelegaation syysryhmän matka (8.–13.10) Thessaliaan alkoi Ateenasta, jossa tutustuttiin instituuttiin ja vierailtiin Akropolis-museossa. Thessaliassa ohjelmaan kuului Volos, Dimini ja Meteora sekä Melitaia, jossa arkeologisen projektin arkeologit ja eforian edustajat kertoivat tehdyn työn tuloksista ja tulevaisuudennäkymistä, esittelivät löytöjä ja työtilat sekä kaivausalueen. Melitaian kylän asukkaat olivat järjestäneet matkalaisille kahvihetken Melitaian koulun pihalla. Instituutin johtaja esitteli Tukidelegaation syysryhmälle instituutin arkeologista toimintaa tammikuussa Helsingissä. Tukidelegaatio lahjoitti avustuksia vuoden 2024 aikana erittäin avokätisesti arkeologista tutkimusta ja instituutin teknologiaa varten. Tukidelegaation panos instituutin toiminnan ylläpitämiselle on osoittautunut oleellisen tärkeäksi; sen turvin on voitu toteuttaa instituutin arkeologinen tutkimustyö ja pystytty hankkimaan toiminnalle välttämätöntä teknistä laitteistoa. Tukidelegaation syysryhmän jäsenten ikääntyessä keskusteltiin vuoden aikana Kreikkaan suuntautuvien matkojen vaihtoehtoisista tai rinnakkaisista toimintatavoista delegaation ja instituutin välillä.

Tukidelegaation kevätiryhmä Aigain uudessa museossa. Kuva Vasiliki Katsantoni.

Tukidelegaation syysryhmä Melitaissa tutkimusprojektin työtiloissa. Kuva Vasiliki Katsantoni.

Vierailut Instituutissa

Vuoden 2023 aikana instituutissa käyneiden vierailijoiden määrä kasvoi selvästi edellisvuoteen verrattuna. Vieraskirjan mukaan heitä oli vuoden 2024 aikana 610 henkilöä, mikä on 15%:n lisäys vuoteen 2023 verrattuna. Suurin osa tilaisuuksien ulkopuolisista vierailuista oli etukäteen sovittuja tapaamisia, jolloin vierailijat saivat joko Petra Pakkasan tai Lassi Jakolan antaman opastuskierroksen. Näistä esimerkkeinä mainittakoon Ulkoministeriön rakennusosaston ja instituutin peruskorjausta valmistelevan projektiryhmän vierailut ja Ateenan kesä- ja marraskuussa, Suomen suurlähetystön kautta vierailleet ministeriön valtuuskunnat sekä tiede- ja kulttuuri-instituuttien edustajien vierailut (Pakkanen), ja Göran och Christine Schildts Stiftelsen johtokunta (Jakola). Lukiolaisryhmät vierailevat instituutissa keväisin aktiivisesti; vuonna 2024 vierailivat ryhmät Naantalin lukiosta (1.4.), Turun Normaalikoulusta (1.4.), Tammerkosken lukiosta (2.4.) ja Oulun Normaalikoulusta (4.4.) (Jakola).

3. Talous

Säätiön ja instituutin taloudellinen tilanne vuonna 2024 oli vakaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämät valtionavustukset toimintaan, Pohjoismaisen kirjaston Suomen valtion osuuteen ja ulkoministeriön perimiin vuokriin (toimitila ja asuntola) olivat merkittävin tulonlähde. OKM:n myöntämä toiminta-avustus vuodelle 2024 oli 455 000 €.

Tukidelegaation avustuksia oli vuonna 2024 käytössä 106 750 €. Tähän summaan sisältyi Joni Hertell-muistokeräyksen lahjoitukset, kokonaisuudessaan 35 000 €. Tukidelegaation lahjoituksista käytettiin arkeologisten kaivausten kuluihin, niihin liittyviin laitteisiin ja ohjelmistoihin 71 750 €. Tutkimuksen tuki -rahastoon, joka on merkitty säätiön tilinpäätökseen vain tiukoin ehdoin käytettävänä varoina, siirrettiin 35 000 € Joni Hertell- stipendinä jaettavaksi.

Vuonna 2024 instituutin toimintaa ovat avustaneet seuraavat henkilöt ja yritykset/säätiöt: Krister Ahlström, Arthur Aminoff, Harryet Donner, Gerog Ehrnrooth, Fredrik Fazer, Nora Granberg, Carola Grönhagen-Riska, Karl Grotenfelt, Robert Gylling, Erik Hartwall, Hannele Helkama-Rågård, Magnus van Knorring, Ann von Rettig ja Riddarhuset, von Frenckells fond. Lisäksi lahjoituksia tekivät Joni Hertell-muistokeräykseen osallistuneet (yhteensä 51 lahjoittajaa).

Edelleen laskutettuja kuluja instituutille on muodostunut tukidelegaation matkakustannuksista sekä kiinteistöjen huolto- ja korjaustoimista. Viimeksi mainitut kuuluvat vuokrasopimusten mukaan ulkoministeriölle. Muut oman toiminnan muu tuotot koostuvat Koroneos-talon vuokratuloista ja julkaisumyynnistä.

Suurimmat menot muodostuivat henkilöstö- ja kiinteistökuluista sekä tutkimuksesta. Säätiön varat ovat olleet sijoitettuina pankkitileille, osakkeisiin ja rahastoihin sijoitusstrategian mukaisesti. Tilikauden ylijäämä oli 12 275,41 €. Säätiön tilinpäätöksen mukainen taseen loppusumma oli 567 539,61€ (vuonna 2023 se oli 504 419,61 €). Tarkempi taloudellinen tilanne ilmenee tilikauden 2024 tuloslaskelmasta ja taseesta erittelyineen. Säätiön hallituksen vuosikokouksessa hyväksymässä asiakirjassa kerrotaan tuloihin ja menoihin liittyvät muut huomioitavat seikat (ks. Lisäselvitys Suomen Ateenan-instituutin säätiön sr. tilinpäätökseen 2024, säätiön myöntämät stipendit ja saatujen avustusten siirrot 2024).

4. Säätiön hallinto: hallitus ja toiminta

Säätiön hallitukseen kuuluivat vuonna 2024 seuraavat henkilöt aakkosjärjestyksessä: Antti Arjava, Ismo Dunderberg, Pirjo Hamari, Paula Havaste, Jorma Kaimio, Jari Niemelä, Matti Niemi, Markus Sovala, Arja Suominen, Renja Suominen-Kokkonen, Marja Vierros ja Thomas Wilhelmsson. Säätiön hallituksen puheenjohtajana toimi Renja Suominen-Kokkonen ja varapuheenjohtajana Antti Arjava. Hallitus kokoontui vuonna 2024 viisi kertaa. Säätiön hallituksen jäsenille ei maksettu kokouspalkkioita vuonna 2024.

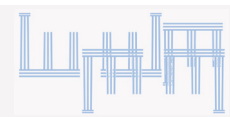
Säätiön työvaliokuntaan ovat kuuluneet säätiön ohjesääntöjen mukaisesti puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä kaksi muuta hallituksen jäsentä, jotka vuonna 2024 olivat Paula Havaste ja Jari Niemelä. Työvaliokunta kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Hallituksen ja työvaliokunnan sihteerinä on toiminut asiamies Tiina Purola. Instituutin johtaja Petra Pakkanen osallistui kaikkiin työvaliokunnan kokouksiin (osin etäyhteydellä). Hallituksen kokous pidettiin Ateenassa 15.5. ja hallitus osallistui instituutin 40-vuotisvuosijuhlaan Ateenan Akatemiassa sekä teki retken Perakhoraan 17.5. Säätiön tilintarkastajaksi valittiin vuosikokouksessa KHT Markku Koskela (varalla KHT Risto Ekholm).

5. Lähipiiriselvitys

Hallituksen jäseniltä, säätiön asiamieheltä, instituutin johtajalta ja säätiön tilintarkastajalta on kysytty mahdolliset lähipiirikytkökset. Säätiön hallituksen tiedossa ei ole lähipiiriin liittyviä muita selvitystä edellyttäviä tapahdumia kuin mitä tässä kerrotaan.

Säätiön hallituksen jäsenille suoritettujen korvausten perusteet

Hallituksen jäsenille tarjottiin illallinen ravintolassa joulukuussa 2024.

LIITE 1

Sarjan Papers and Monographs of the Finnish Institute at Athens vaihtosuhteet (61 kpl)

University of Thessaloniki / Department of Archaeology and History of Art	The Ashmolean Library, Oxford
Archaeological Institute of the Dodecanese, Rodos	Univ.-Bibliothek der Humboldt Universität, Berliini
The Cyprus Museum Library / Department of Antiquities, Nikosia	Landesamt für Bodendenkmalpflege, Mainz
Etairea Kypriakon Spoudon, Nikosia	Universität Hamburg / Archäologisches Institut
Ministry of Communications and Works / Department of Antiquities, Nikosia	Archäologische Seminar, Marburg
University of Crete, Rethimno	Deutsches Archäologisches Institut, Berliini
Parnassos Library Society, Ateena	Westfälische Wilhelms-Universität / Institut für Klassische Archäologie und Frühchristliche Archäologie / Archhäologisches Museum, Münster
The Irish Institute, Ateena	Åbo Akademie Bibliotek
British Archaeological School at Athens	Donnerska Institutet, Åbo
American School of Classical Studies at Athens	Bibliografiska institutionen: Nummercentralen Kungliga Biblioteket, Tukholma
Australian Institute at Athens	Århus Statsbibliotek
Belgian Archaeological Institute	Det kongelige Nordiske Oldskriftselskab, Kööpenhamina
L'Ecole française d'Athènes	Ny Carlsberg Glyptotek, Kööpenhamina
Deutsches Archäologisches Institut, Ateena	Museo de Zaragoza
Österreichisches archäologisches Institut, Ateena	Museo arqueològic de Barcelona
Canadian Archaeological Institute, Ateena	Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona
Benaki Museum, Ateena	American Center of Oriental Research (ACOR), Amman
Scuola Archeologica Italiana, Ateena	Library of the Hungarian Academy of Sciences, Budapest
Netherlands Archaeological Institute, Ateena	Department of Classical Antiquities / Museum of Fine Arts, Budapest
Svenska institutet i Athen	Académie des Sciences de Bulgarie, Sofia
Norske institut i Athen	The Joint Libraries of the Hellenic and Roman Societies, Lontoo
Danske institut i Athen	The Ashmolean Library, Oxford
National Hellenic Research Foundation / Centre for Greek and Roman Antiquity (KERA), Ateena	Univ.-Bibliothek der Humboldt Universität, Berliini
Archaeological Society, Ateena	Landesamt für Bodendenkmalpflege, Mainz
Academy of Athens / "Ioannis Sykoutris" Library, Ateena	Universität Hamburg / Archäologisches Institut
National Archaeological Museum of Athens	Archäologische Seminar, Marburg
National Library, Ateena	Deutsches Archäologisches Institut, Berliini
Instituto svedese, Rooma	Westfälische Wilhelms-Universität / Institut für Klassische Archäologie und Frühchristliche Archäologie / Archhäologisches Museum, Münster
Scuola normale superiore / Biblioteca, Pisa	Åbo Akademie Bibliotek
Ecole française de Rome	Donnerska Institutet, Åbo
Instituto Universitario Orientale / Dip. di studi del mondo Classico, Napoli	Bibliografiska institutionen: Nummercentralen Kungliga Biblioteket, Tukholma
Deutsches Archäologisches Institut, Rooma	Århus Statsbibliotek
The British School at Rome	Det kongelige Nordiske Oldskriftselskab, Kööpenhamina
Università di Bologna / Dipartimento di Archeologia (Biblioteca)	Ny Carlsberg Glyptotek, Kööpenhamina
Institutum Romanum Finlandiae (Villa Lante)	Museo de Zaragoza
Instituto di Norvegia, Rooma	Museo arqueològic de Barcelona
Centre Jean Bérard / Bibliothèque Georges Vallet, Napoli	Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona
The Library of Congress / Washington D.C.	American Center of Oriental Research (ACOR), Amman
Yale University Library	Library of the Hungarian Academy of Sciences, Budapest
Bibliothèque d'Antiquité d'Aix / Maison Méditerranéenne des Sciences de l'Homme	Department of Classical Antiquities / Museum of Fine Arts, Budapest
The Joint Libraries of the Hellenic and Roman Societies, Lontoo	Académie des Sciences de Bulgarie, Sofia

LIITE 2 The Constant Participant -konferenssin ohjelma

Danish Institute at Athens Finnish Institute at Athens Netherlands Institute at Athens
8-10 MAY 2024 ATHENS

THE CONSTANT PARTICIPANT CONSTRUCTING AND AFFIRMING IDENTITY THROUGH MATERIAL CULTURE IN ANCIENT GREEK SANCTUARIES AND MODERN MUSEUMS

WEDNESDAY 8 MAY, Danish Institute at Athens, Herefondos 14, 10558 Athens

17:30 WELCOME WORDS **Sanne Hoffmann, Ann Brysbaert, Petra Pakkanen**
17:45-18:45 KEYNOTE **Lena Sjögren**: Encountering Ancient Greek Religion in the Museum
19:00 WELCOME RECEPTION

THURSDAY 9 MAY Danish Institute at Athens, Herefondos 14, 10558 Athens

SESSION I SANCTUARIES INTERPRETED AND DISPLAYED IN MUSEUMS
Moderator **Astrid Lindenlauf**

9:30-10:00 **Petra Pakkanen**: Sanctuary space and sacrality: Material that makes a cult place
10:00-10:30 **Michalis Petropoulos and Konstantina Aktypi**: "... and give to me all mountains; and for city, assign me any, even whatsoever thou wilt..." The Geometric sanctuary of Artemis Aontia. From the mountains of Achaia to the Museum of modern Patra
10:30-11:00 **Jan Kindberg Jacobsen, Gloria Mittica, Nadja Colucci and Eukene Bilbao Zubiri**: Recontextualizing archaeological heritage: The case of the Archaic Greek sanctuary on Timpone della Motta, southern Italy
11:00-11:30 **Gregorios Kasseropoulos**: The sanctuary of the Egyptian gods at Dion as a "museum" in Late Antiquity
11:30-12:00 Coffee break

SESSION II LIFE-CYCLES AND OBJECT BIOGRAPHIES OF MATERIAL RELATED TO SANCTUARIES
Moderator **Petra Pakkanen**

12:00-12:30 **Ann Brysbaert and Helle Hochscheid**: Sailing the object to the self: craft and ritual in private and public spaces
12:30-13:00 **Nancy (Athanasia) Kyriakou**: Entangled in past and modern settings: The *peplophoros* from the sanctuary of Eukleia in Vergina / Aiga
13:00-13:30 **Astrid Lindenlauf**: Creating and affirming religious identity in Greek sanctuaries through practices of tidying-up and cleaning-out
13:30-14:00 **Ellie Mackin Roberts**: The Brauron clothing catalogue: Transforming women's religious material culture into civic identity
14:00-16:00 Lunch, Netherlands Institute at Athens, Makri 11, 11742 Athens

SESSION III EXPRESSIONS OF LOCAL/REGIONAL EXCEPTIONALISM THROUGH MATERIAL EXHIBITED IN MUSEUMS

Moderator **Helle Hochscheid**
16:00-16:30 **Kyriaki Psaraki and Stella Chryssoulaki**: Votives from sanctuaries in Kythera: participants in the creation of constantly changing collective identities in the past and present
16:30-17:00 **Eirini Galli**: "A room of one's own". Votive terracotta relief plaques in Heraklion Archaeological Museum. Re-cast in the moulds of Minoan colonialism, Cretan exceptionalism, and Greek nation-state bureaucracy
17:00-17:30 Coffee break
17:30-18:30 Keynote **Agni Apostolou**: From worshippers to museum audiences: A pretext for considering the exhibition of the sacred in archaeological museums
20:00 Speakers Dinner, Skoumbri, Drakou 4, 11742 Athens

FRIDAY 10 MAY, Danish Institute at Athens, Herefondos 14, 10558 Athens

SESSION IV CREATION OF (COLLECTIVE AND LOCAL) IDENTITIES THROUGH SANCTUARIES AND MUSEUM DISPLAYS
Moderator **Agni Apostolou**

9:30-10:00 **Sanne Hoffmann**: Identity on display – Votive offerings for Athana Lindia then and now
10:00-10:30 **Margarita Sardak**: For the gods and the people: Collective identity and its changes in the mirror of the votive material from the Athenian sanctuary of the Nymphs and the Demos
10:30-11:00 **Paraskevi Motsiou**: Reflections of collective and individual identities as perceived through the use of miniature pottery in ancient Greek sanctuaries and their display in museum exhibitions
11:00-11:30 Coffee break

SESSION V ICONIZED AND IDEALIZED MATERIAL AND DISPLAY OF IDENTITIES
Moderator **Jørgen Bakke**

11:30-12:00 **Athanasia Psalti and Marilena Tsakoumaki**: The Sphinx of the Naxians at Delphi: The journey of a guardian through time
12:00-12:30 **Sujatha Chandrasekaran**: The Pergamon Altar: Redefining ancient structures for modern agendas
12:30-15:00 Lunch, Finnish Institute at Athens, Zitrou 16, 11742 Athens
15:00-15:30 **Ioannis Nikou Filaretos**: Omphalos, The sacred navel that is: Anatomy of an identity marker and maker from the Delphic matrix to the world and beyond
15:30-16:00 **Sebastian Borowicz**: Unveiling the non-material heritage: The Early Iron Age Greek sensorimotor model and its significance for contemporary heritage studies

SESSION VI NEW QUESTIONS ON SPECIFIC MATERIAL GROUPS FROM SANCTUARIES
Moderator **Lena Sjögren**

16:00-16:30 **Marietta Horster and Oliver Pilz**: Constant protection? (Inscribed) roof tiles of Greek sanctuaries
16:30-17:00 **Stelios Ieremias, Anthi Batziou and Maria Stamatopoulou**: Life cycles of material religion in Hellenistic Demetrias: The case of votive terracottas
17:00-17:30 **Jørgen Bakke**: The puppet theatre of the maidens and the secret life of the old image of Athena Polias
17:30-18:00 Coffee break
18:00-19:00 Closing Remarks by **Sanne Hoffmann**
General discussion moderated by **Sanne Hoffmann**

Posters
Posters are on display at the Netherlands Institute (Makri 11) and will be presented by the authors during the lunch break on Thursday 09/05 (14-16 p.m.)

Artemis Brofidou and Ifigeneia Anagnostou: Rituals, contexts, identities: A biographical approach of Burial 25 at Sindos cemetery, from ancient to modern times

John Brendan Knight: Aphrodite's Bothroi: Milesian identity and votive deposition in the archaic period

Elisabeth Trinkl: Perishable votives as constant participants? Case study of textiles

Anna-Maria Wilskman: Fame, money and tears – Cypriot objects and their significance abroad

THE CONFERENCE IS FUNDED BY THE CARLSBERG FOUNDATION, DENMARK